МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на тему: «Міжнародний досвід податкового консультування: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»

Здобувача вищої освіти ІІ курсу,
групи ОМП-21-1,
спеціальності 071 «Облік і оподатку вання»,
ОПП «Податкове консультування»

(підпис) Дубей Петро Ігорович

Науковий керівник

(підпис) Іванишина О.С., к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри

Керівник освітньо-професійної програми

(підпис) Ізмайлов Ярослав Олексійович, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри фіскального адміністрування
протокол від «20» 01 2023 № 10

Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис) Іванишина О.С., к.е.н., доцент

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 14 20.01.2023 _____

(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 20.01.2023 _____

(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 80/B/4 03.02.2023 _____

(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Романов І.Л.

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Іванишина О.С.

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ізмайлов Я.О.

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ю.В. Панура

(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії: _____ Яруш М.В.

(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30		20	Іванишина О.С.
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10		8	
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5		5	
4. Рецензент	від 0 до 5		4	
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**		37	
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	9		Романов І.І.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	23		Іванишина О.С.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	6		Ігнайлов Я.О. Панура Ю.В.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	43		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	80		Ярош М.В.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4 (добре)	03.02.2023	Романов І.І. Іванишина О.С. Ігнайлов Я.О. Панура Ю.В. Ярош М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 071 «Податкове консультування»

Затверджую
В.о. завідувача кафедри
_____ Іванишина О.С.
«29» 10 2022

Завдання на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувачу вищої освіти
Дубей Петро Ігорович

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Міжнародний досвід податкового консультування: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»
2. Затверджена наказами ректора від 26.01.2022 № 115, від 06.09.2022 № 815
3. Строк здачі закінченої роботи - 24.01.2023

Цільова установка: досілдити вітчизняну систему оподаткування та дати оцінку ефективності функціонування податкових органів, а також надати рекомендації щодо покращення існуючої системи оцінювання дослідивши міжнародний досвід.

4. Мета роботи полягає в дослідженні розвитку світового ринку податкового консультування, оцінці діяльності приватних компаній і громадських об'єднань податкових консультантів, виокремлення проблем та напрямків реформування податкового консультування

Об'єктом дослідження дипломної роботи є: система фінансово-економічних відносин на вітчизняному та зарубіжному ринку.

Предметом дослідження є науково-теоретичні основи та практичні засади проведення податкового консультування в Україні.

Вихідні дані до роботи фінансова та податкова звітність Національних палат податкових консультантів зарубіжних держав, сучасні наукові праці українських,

зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

4. Перелік графічного матеріалу – 3 таблиці, 10 рисунків.

5. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань з ним розділом)

Розділ 1. Розвиток світового ринку та податкового консультування

1.1. Передумови виникнення та історія розвитку податкового консультування в рубіжних країнах

1.2. Міжнародні основи регулювання податкового консультування

Розділ 2. Оцінка діяльності приватних компаній і громадських об'єднань подат сультантів

2.1. Оцінка діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфе даткування

2.2. Роль громадських організацій податкових консультантів у зарубіжних країн

2.3. Аналіз вітчизняного ринку податкового консультування

Розділ 3. Проблем та напрямки реформування податкового консультування

3.1. Проблеми податкового консультування на міжнародному рівні

3.2. Пріоритетні шляхи реформування системи податкового консультування в урахуванням зарубіжної практики

6. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів ро	
		За планом	Факт
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	18.10.21	18.1
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	31.10.21	31.1
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	12.11.21	12.1
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	11.02.22	11.02
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.22	20.05
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	21.11.22	21.11
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	14.12.22	14.12
8.	Отримання відгуку наукового керівника	24.01.23	24.01
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	19.12.22	19.12
10.	Отримання зовнішньої рецензії	26.01.23	26.01
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	30.01.23	30.01
12.	Попередній захист роботи	22-23.01.23	22-23.1
13.	Захист дипломної роботи	02-03.02.23	02-03.1

Дата видачі завдання «31» жовтня 2021

7. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ (підпис) Іванишина О.(прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми _____ (підпис) Ізмайлов Я.О. (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ (підпис) Дубей П.І. (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

«Міжнародний досвід податкового консультування: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»

Мета роботи полягає в дослідженні розвитку світового ринку податкового консультування, оцінці діяльності приватних компаній і громадських об'єднань податкових консультантів, виокремленні проблем та напрямків реформування податкового консультування.

Завдання роботи: виокремити передумови виникнення та історія розвитку податкового консультування в зарубіжних країнах, виділити міжнародні основи регулювання консультування, провести оцінку діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфері оподаткування, визначити роль громадських організацій податкових консультантів у зарубіжних країнах, проаналізувати вітчизняний ринок податкового консультування, оцінити міжнародні проблеми податкового консультування та навести пріоритетні шляхи реформування системи податкового консультування в Україні з урахуванням зарубіжної практики.

Предметом дослідження є науково-теоретичні основи та практичні засади проведення податкового консультування в Україні.

Об'єктом дослідження виступає процес організації діяльності з податкового консультування в зарубіжних державах.

За результатом дослідження сформульовані теоретичні основи та практичні засади діяльності податкового консультування.

Одержані результати можуть бути використані у вітчизняній практиці з врахуванням пріоритетних шляхів розвитку.

Дипломна робота містить 70 сторінок, 3 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань.

Ключові слова: міжнародний досвід, консалтингові компанії, організація, податкове консультування, шляхи розвитку.

Рік виконання роботи – 2022.

Рік захисту роботи – 2023.

ANNOTATION

«International experience of tax consulting: domestic realities and foreign experience»

The purpose of the work is to study the development of the global tax consulting market, to assess the activities of private companies and public associations of tax consultants, to identify problems and directions for reforming tax consulting.

Objectives: to identify the prerequisites for the emergence and history of tax consulting in foreign countries, to highlight the international framework for regulating consulting, to assess the activities of the largest international consulting companies in the field of taxation, to determine the role of public organizations of tax consultants in foreign countries, to analyze the domestic market of tax consulting, to assess international problems of tax consulting and to provide priority ways to reform the system of tax consulting.

The subject of the study is the scientific and theoretical foundations and practical principles of tax consulting in Ukraine.

The object of the study is the process of organizing tax consulting activities in foreign countries.

As a result of the study, the theoretical foundations and practical principles of tax consulting are formulated.

The obtained results can be used in domestic practice, taking into account the priority ways of development.

The thesis consists of 70 pages, 3 tables, 10 figures, a list of 50 references.

Keywords: international experience, consulting companies, organization, tax consulting, ways of development.

The year of the work is 2022.

Year of protection of work - 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП.....7

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ.....9

1.1. Передумови виникнення та історія розвитку податкового консультування в зарубіжних країнах.....9

1.2. Міжнародні основи регулювання податкового консультування.....17

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ КОМПАНІЙ І ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ.....25

2.1. Оцінка діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфері оподаткування.....25

2.2. Роль громадських організацій податкових консультантів у зарубіжних країнах.....35

2.3. Аналіз вітчизняного ринку податкового консультування.....46

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ.....50

3.1. Проблеми податкового консультування на міжнародному рівні.....57

3.2. Пріоритетні шляхи реформування системи податкового консультування в Україні з урахуванням зарубіжної практики.....57

ВИСНОВКИ.....64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....67

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що в сучасних умовах на розвиток економіки мають вплив багато позитивних та негативних чинників. Одним з яких являється нестабільність вітчизняного податкового законодавства. Зміни, які вносяться до діючого з питань оподаткування мають на меті спрощення загальної процедури адміністрування податків, що в багатьох випадках призводять до виникнення нових проблем. Такі нововведення у правових актах не повинні відповідати загально сформованим принципам доступності та стабільності, а їх неузгодженість ставлять податкове законодавство незрозумілим для громадян та бізнесових структур, а також знижує інвестиційну привабливість економічної інфраструктури для іноземних інвесторів. Важливою проблемою в діючому законодавстві України в системі оподаткування є колізії та суперечності, які можуть виникати між законами та нормативно-правовими актами, а також приписи, інструкції, роз'яснення та узгодження, що ускладнюють подальше функціонування податкового процесу та призводять до порушення принципів рівності платників податків.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціалізованій літературі. Особливості міжнародного досвіду податкового консультування розглядали багатьма вченими як вітчизняними, так і зарубіжними. Серед них можна виокремити наступних: Безпалько І. Р., Біліченко О. П., Броякова С. В., Воронкова А. Є., Даниленко Ю. В., Ізмайлова Я. О., Луцика А. І., Сисоєву І. М., Понуру Ю. В., Притуляка Н. С., Ткачика Ф. П., Тучака Т. В. та Українську Т. О. Однак питання проблеми податкового консультування на міжнародному рівні та пріоритетних шляхів реформування системи податкового консультування в Україні залишаються відкритими.

Мета дослідження полягає в дослідженні розвитку світового ринку податкового консультування, оцінці діяльності приватних компаній і громадських об'єднань податкових консультантів, виокремленні проблем та напрямків реформування податкового консультування.

Основними ***завданнями роботи*** є:

1. Виокремити передумови виникнення та історія розвитку податкового консультування в зарубіжних країнах.
2. Виділити міжнародні основи регулювання консультування.
3. Провести оцінку діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфері оподаткування.
4. Визначити роль громадських організацій податкових консультантів у зарубіжних країнах.
5. Проаналізувати вітчизняний ринок податкового консультування.
6. Оцінити міжнародні проблеми податкового консультування.
7. Навести пріоритетні шляхи реформування системи податкового консультування в Україні з урахуванням зарубіжної практики

Об'єктом дослідження є процес організації діяльності з податкового консультування в зарубіжних державах.

База дослідження – Національні палати (спілки) податкових консультантів зарубіжних держав.

Предметом дослідженням є науково-теоретичні основи та практичні засади проведення податкового консультування в Україні.

Методи дослідження. При написанні роботи використовувався діалектичний метод і системний підхід до вирішення поставлених завдань. Застосовувались також загальнонаукові і специфічні методи: монографічний – при узагальненні передумов виникнення та історія розвитку податкового консультування в зарубіжних країнах; порівняння – для виділення міжнародних основ регулювання податкового консультування, економіко-математичний – для проведення оцінки діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфері оподаткування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розглянуті теоретичні основи та практичні засади діяльності податкового консультування варто використати у вітчизняну практику з врахуванням пріоритетних шляхів розвитку.

РОЗДІЛ 1
РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

1.1. Передумови виникнення та історія розвитку податкового консультування в зарубіжних країнах

Перед тим як розглянути історію розвитку податкового консультування варто спочатку відкрити його сутність, тим більше у більшості країнах світу вона розкривається однаково. Зазначимо, що податкове консультування є системою надання відповідних послуг клієнтам у вигляді консультацій щодо існуючого механізму оподаткування. В цю систему можуть бути включено виконання робіт, які цьому сприяють, зокрема належне ведення фінансового та податкового обліку, формування декларацій. З перекладу з латинської мови під консультуванням вбачають надання певних порад, а саме слово означає consultans – радник. В науковій площині виокремлюють два основних підходи до окреслення змісту податкового консультування, які розглянемо більш детальніше на рис. 1.1.

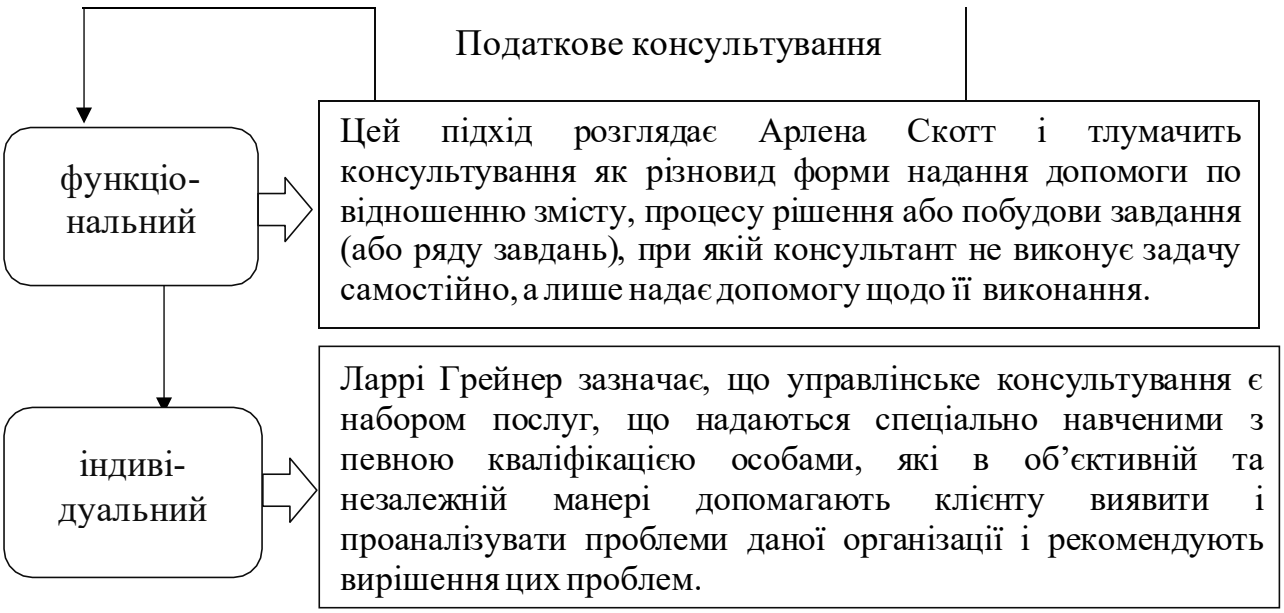

Рис. 1.1. Наукові підходи до сутності податкового консультування [2]

Комплексний підхід до розкриття сутності податкового консультування висвітлюється в наукових поглядах Даниленко Ю. В. через «процес надання особам, які є платниками податків і зборів консультаційних, інформаційних, представницьких послуг з питань обчислення та сплати податків і зборів встановлених податковим законодавством; представлення форм податкової звітності; захисту прав та інтересів платників податків та зборів, що визначаються законодавством» [11, С. 144-145].

Р. Буссе розкриває сутність податкового консультування в специфіці надання відповідних послуг клієнтам у формі консультацій в загальній системі оподаткування, при цьому автор включає в ці послуги ведення бухгалтерської та податкової звітності. Натомість О. Смірнова при дослідженні специфіки податкового консультування розглядає послугу, процес, метод та експертизу. Автор окреслює податкове консультування у формі професійної роботи організації або приватних осіб, які незалежні від інших організацій або осіб з питань надання конкретному замовнику послуг на платній основі, які являються результатом окреслення його законних прав та обов’язків як платника обов'язкових податків та зборів з метою їх оптимальної реалізації [26]. Враховуючи вище зазначене можемо окреслити мету податкового консультування, воно сприяє проведенню підготовки висококваліфікованих фахівців, які мають управлінські знання та мисленням відносно того, як в залежності від ситуації можна надати податкову консультацію застосовуючи інтелект, мотиви поведінки, працю та особливості податкового законодавства. Надано на основі цього визначення власне трактування податкового консультування, яке проявляється у формуванні роз’яснень та вмінні донести раціональних підходів відносно можливого вирішення завдання або ситуації, окреслення способів та шляхів їх реалізації. Подальший розвиток податкового консультування потрібний для того, щоб налагодити партнерських відносин між різними суб'єктами оподаткування та фіскальними органами.

Оцінюючи загальну природу проведення податкового консультування варто акцентувати увагу на питаннях подальшого розвитку консалтингу в

податковій сфері як самостійного напрямку роботи. За останній період немає уявляння відносно можливої роботи ринку підприємництва без проведення оперативного управління, в якому основою є затвердження рішень пропонується застосування широкого спектру інформації. Не зважаючи на той факт, що кожен напрямок життя суспільства має окремий вид консалтингу, всі консультації набули специфічних ринкових властивостей, іншими словами всі поради перетворилися технологічний та структуризований бізнес. Це відбувається з характерним домінування зовнішніх причин, які безпосередньо пов'язані з проведенням державного регулювання різних напрямків економіки, оподаткування та обліку, а також із формуванням та подальшим розвитком нормативно-правових процесів.

Поняття консалтингу вперше було використано в Англії, його безпосередня сутність окреслюється через визначення консультацій та послуг, які проводяться консалтинговими компаніями, які спеціалізуються для покупців, виробників, продавців та включають в себе всі рішення з питань права, фінансів, економіки та зовнішньоекономічних зв'язків. Таке поняття досить широко використовується в різних сферах, тому його можна конкретизувати та присвоїти загальний характер ринкової системи в напрямку розвитку податкового законодавства [32].

Метою такого консалтингу є безпосередня передача досвіду та основних знань, які надаються виключно на платній основі та можуть виконуватися з допомогою клієнтів. Під консалтингом вбачають надання професійної допомоги в напрямку вирішення проблем з формування та управління організацій, що проводиться особою або певною групою осіб, які не являються власниками або працівниками таких організацій. Із затвердженням спеціальних нормативно-правових актів, які стосуються питань податків та процесу оподаткування під консультуванням в податковій сфері розглядають певну передачу професійних знань організацій та інших клієнтів з використанням спеціально кваліфікованих осіб, що надають допомогу конкретному замовнику в питаннях виявлення проблем з оподаткування, аналізу їх та розробки рекомендації відносно їх

ліквідації, а при потребі сприяти вирішенню таких проблем. Такий вид консалтингу як податкове консультування розпочало свій розвиток з 60-х рр. XX століття через зміну правової бази в податковому законодавстві. Так, у 1959 р. у Франції у формі єдиної координаційної організації було сформовано Європейську Конфедерацію податкових консультантів та був затверджений її статут, що переглядався Генеральною асамблеєю Асоціації у 2010 році. В сучасних умовах до загального складу Асоціації може входити 26 вітчизняних організацій з 21 країн Європи, які об'єднують близько 100 тис. консультантів в податковій сфері. Основною місією Конфедерація є захист інтересів професійних податкових консультантів шляхом гарантування високої якості порад, рекомендацій та своєчасному обміні даних відносно національних податкових законів для сприяння координації податкового законодавства в Європі [26]. Причини появи та розповсюдження податкового консультування відобразимо на рис. 1.2.

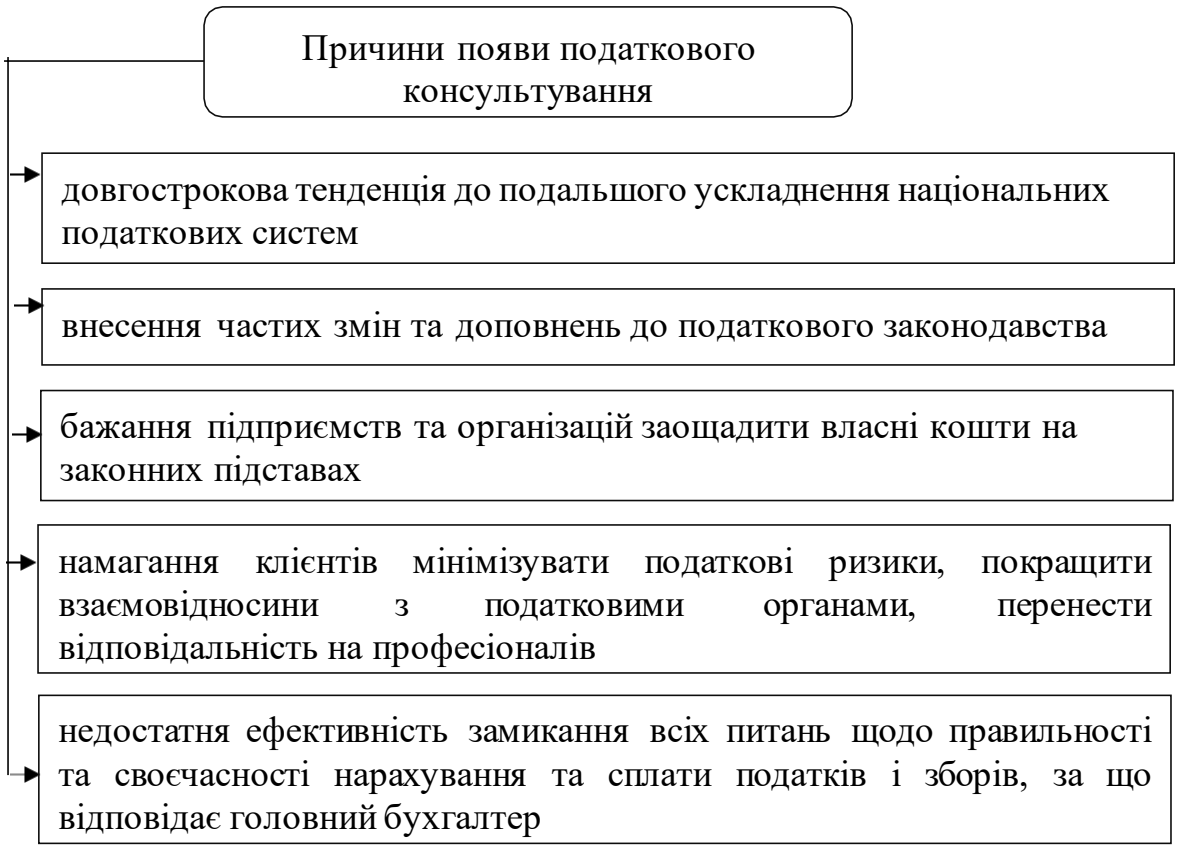

Рис. 1.2. Основні причини появи податкового консультування [16]

Великі підприємницькі структури формують окремий відділ по податковому консультуванні. Зазначимо, що значна потреба в проведенні податкових консультаціях мала місце в 1992 році і характеризувалася загальним попитом на послуги консультативного характеру з інформаційної сторони в аспектах проведення обліку податків, можливих змін та доповнень податкового законодавства, порядку нарахування та своєчасної сплати обов'язкових платежів та зборів.

Враховуючи те, що професія податкового консультанта не являється новою європейська фінансова традиція свідчить про те, що інститут фінансового консалтингу в таких країнах як Німеччина, Угорщина та Австрія розвивається з 50-х років минулого століття. У 1992 році діючі закони, які стосуються питань податкового консультування прийнято в Чехії, Хорватії, Румунії, Південній Кореї та Киргизії. У 1997 році професію податкового консультування регулюються у Польщі та Японії. Основні приклади для успішного розвитку податкового та фінансового консалтингу, що може розвиватися без втручання держави. Ірландія, Швейцарія, Бельгія, Нідерланди, Іспанія та Велика Британія, Швейцарія проводить регулювання податкових консультантів через добровільної участі у спілках податкових консультантів та організаціях. В країнах Європейський Союз успішно функціонує громадських організацій, що проводять роботу з врахуванням власної стратегії. Найбільший досвід в податковому консультуванні має Німеччина, оскільки в параграфі 88 Податкового кодексу зазначено, що платник податків може використовувати у своїй діяльності послуги агента з податкових питань конкретного «уповноваженого представника». Крім цього послуги податкового консультування могли надаватися юристами, бухгалтерами та фінансистами.

На наступному етапі розкриємо потребу в принципах здійснення податкового консультування. Серед них вчені виділяють наступні:

1. Наявність необхідного досвіду та знань. Зазначимо, що знання податкового консультанта не вичерпуються лише знаннями нормативно-правових актів, які стосуються системи оподаткування. При цьому податковий

консультант повинен володіти необхідними знаннями щодо діючих правових та роз'яснювальних актів, вміти проводити якісний аналіз судової практики. Крім цього податковий консультант має володіти відповідними знаннями з фінансового обліку та вміти оцінити всі фінансові операції. Загальна сукупність таких знань надає допомогу платнику податків в різних напрямках роботи [23].

2. У кожного податкового консультанта повинна бути відповідна професійна компетенція. Вона базується на вмінні чітко окреслювати напрям можливостей та компетенції. Якщо консультант під час отримання запиту вважає, що проблема не може повністю вирішитися після отримання консультації варто з самого початку відмовитися від можливості надання такої послуги. Основне бажання консультанта на укладення договору про можливе надання послуги не має превалювати над оцінкою ситуації.

3. Принцип об’єктивності та неупередженості проявляється у тому, що великі організації мають підрозділи податкових консультантів, проте інші суб'єкти господарювання надають перевагу на звернення до експертів, які не перебувають у штаті підприємства, при цьому в таких випадках як раз важливий цей принцип. Зустрічаються випадки коли звернення платника податків до експертів в сфері оподаткування можуть супроводжуватися скаргами на можливу суперечливість нормативно-правової бази.

4. Принцип сумлінності проявляється у можливих проблемах формування загальної податкової системи, яка супроводжуються не лише суттєвими змінами на мікрорівні, а й різними протиріччями в податковому законодавстві та арбітражною практикою судових органів відносно розгляду спорів, які стосуються питань податкового законодавства. Такі проблеми можуть призводити до того, що кожен податковий консультант має гарно розбиратися в законодавстві податкової сфери, вміти оцінювати судову арбітражну практику та володіти навиками застосування свого досвіду та знань під час надання своїх послуг з метою обґрунтування власної думки, яка базується на конкретному досвіді та знаннях [9].

5. Конфіденційність проявляється через можливість укласти відповідний договір з конкретним податковим консультантом, при цьому клієнт володіє знаннями відносно того, що надання допомоги при вирішенні проблем може супроводжуватися розкриттям інформації фінансового характеру конкретної організації, що висвітлюється в процесі проведення консультацій у формі комерційної таємниці. Це вимагає обов'язкового забезпечення конфіденційності від консультанта в податковій сфері.

6. Економічна результативність проявляється у тому, що податковий консультант зацікавлений в затвердженні відповідного договору з клієнтом, внаслідок цього може виникати певна подвійність при окресленні загальної вартості послуг, які надаються. Консультанту потрібно знаходити певний компроміс між можливістю одержання можливої суми та збереженням конкретного клієнта. Для вирішення такої проблеми потрібно калькулювати всі витрати, при цьому визначати орієнтовну вартість загальних послуг за відповідним запитом, в такому разі консультант може окреслити вартість послуг та визначити порядок загальних витрат, які спрямовуються на вирішення завдань та дотримання принципів з приводу формування винагороди. Крім цього можна надавати законодавче право кожному окремому клієнтові формувати загальну вартість консультаційного проєкту, враховуючи його потреби та можливості, а також рекомендувати перелік консультаційних послуг, враховуючи фінансові можливості підприємства.

Відзначимо, що в Україні формування податкового консультування в першу чергу пов’язано із неоднозначністю та певною мінливістю податкового законодавства. Тому малому та середньому бізнесу достатньо складно сформувати податкову стратегію, яка направляється на процес збереження беззбитковості роботи. Оподаткування та всі взаємопов’язані з наслідки і процеси відіграють визначну роль у житті індивіда, тому можливість одержання надійних, неупереджених, своєчасних та якісних податкових консультацій приваблює як платників податків, так і різних суб’єктів консультаційної діяльності. Роль проведення податкового консультування проявляється в

основних результатах виконання функцій, які взаємопов'язані із характером окреслених завдань. До таких функцій відносяться: проведення інформування кожного податкового агента та платника податків, належна підтримка затвердження управлінських рішень з податкових питань, наведення напрямків вирішення конфліктних ситуацій, здійснення аутсорсингу тих завдань, які пов'язані із фінансовою звітністю та обліком. Об'єктивна потреба в проведенні податкового консультування являється результатом складної та постійно змінної податкової системи, різних способів укладання договорів та ведення справ, а також потреби в огляді податкової проблеми [5, С. 14-15].

На рис. 1.3. відобразимо основні причини для подальшого розвитку податкового консультування та збільшення загального попиту на консалтингові послуги в світі.

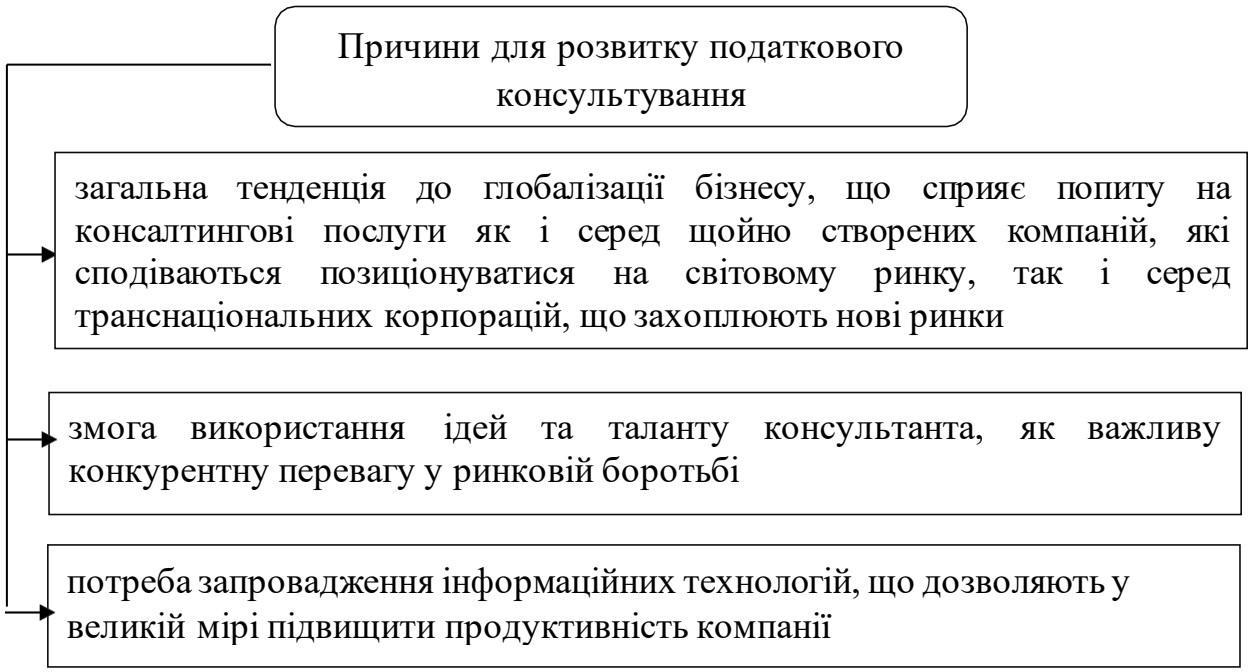

Рис. 1.3. Основні причини для розвитку податкового консультування у світі [23]

Ефективна робота клієнтів з податковими консультантами включають в себе такі структурні елементи: підготовку та дослідження тих питань, які можуть виникати при ведення економічної діяльності; проведення перевірки податкових декларацій, які надаються клієнтом для оцінки точності даних, які в них

включаються, визначення основних можливостей для подальшої економії фінансових ресурсів, надання своєчасної допомоги всім клієнтам через перевірку наявності в них даних, які вимагають різні фіскальні органи, формування клієнтських файлів та проведення підготовки рекомендацій, здійснення консультацій з аудиторами клієнтів та управлінським персоналом, вивчення та проведення аналізу можливих змін до законодавства в податковій сфері та практики їх використання, вивчення відносин, які формуються між клієнтом та податковими органами, а також проведення аналізу даних, які дозволяють клієнтам прийняти правильні рішення.

1.2. Міжнародні основи регулювання податкового консультування

Проводячи аналіз існуючого ринків консультування в податковій сфері всі країни розділити на такі групи:

1. група країн, в яких проводиться регулювання існуючого ринку послуг з консультування;

2. країни, в яких відсутня нормативно-правова база, за якою регламентується консалтинг в податковій сфері.

До першої групи відносяться країни Європи, а саме Італія, Польща, Німеччина, Хорватія, Чехія, Люксембург, Австрія, Франція, Португалія, Люксембург та Словаччина. На цих територіях функціонують спеціальні правові акти, які розкривають загальні питання податкового консультування. Так, в Німеччині робота податкових консультантів може регламентуватися нормативно-правовою базою з 1961 року. У Словаччині та Чехії відповідний закон щодо проведення консультування в податковій сфері діє з 1992 року, а у Польщі з 1997 року [10, С. 85-87].

Друга група країн включає Великобританію, Швейцарію, Голландію, Фінляндію, Бельгію та Іспанію. Зокрема, у США консультування в податковій сфері немає правового регулювання, проте воно залишається досить затребуваних, навіть у напрямку формування сімейних фінансів. Окреслимо характерні риси податкового консультування в США, а саме кожен із податковий

консультант має право надавати послуги консалтингового характеру лише відносно одного податку, а не податкового механізму в цілому. Основними перевагами регулювання ринку консалтингу в податковій сфері на державному рівні є той факт, що всі права замовників послуг захищаються діючим законодавством. Зокрема, у Німеччині та Чехії з використанням закону щодо проведення податкового консультування держава повинна здійснювати контрольну функцію за роботою приватних податкових консультантів. У нормативно-правовій базі детально окреслюються основні права та обов'язки консультантів відносно держави та клієнтів, при цьому значна кількість конфліктів та можливих спірних питань нівелюється. Важливим фактором являється те, що нормативно-правовою базою регламентуються загальні процедурні питання щодо підтвердження високого професійного рівня тих осіб, яким надають послуги з податкового консультування. Зокрема, в Німеччині до основних претендентів виставляються жорсткі вимоги не лише до їх утворення, а й до наявного трудового стажу. Для тих осіб, які мають відповідну освіту в сфері комерції, загальний стаж роботи повинен складати не менше 10 років [30].

Звернемо увагу до історичних витоків формування інституту податкового консультування в Німеччині. До початку Першої світової війни наведений вид послуг пропонували лише юристи. Конкретної форми податкове консультування набуло із затвердженням Податкового кодексу, відповідно до параграфа 88 було дозволено платникам податків закріплювати агента з різних податкових питань. Однак саме поняття «податковий консультант» не застосовувався. Представник, який має уповноваження виконував «обов'язки законного представника». Всі податкові органи держави мали право на те, щоб визнати або при необхідності відхилити представників, які мають на це повноваження.

Ускладнення механізму оподаткування після війни надало можливість сформувати фіскально орієнтовані фірми. Всі консультаційні послуги, які стосувалися питань оподаткування почали надавали комерційні працівники, економісти та юристи. Загальний термін «податковий консультант» вперше був окресленим в «Законі про реєстрацію податкових консультантів» від 6 травня

1933 року. З 1936 року податкова служба, яка функціонувала в Німеччини видає податковим консультантам конкретний дозвіл на «необмежену ділову допомогу в податкових справах, запроваджено професійний термін «помічник у податковій справі», до якого не було конкретних законодавчих вимог щодо здобуття спеціальної освіти чи здачі відповідного іспиту» [6].

За період 1935-1941 рр. в Німеччині функціонував загальний Порядок прийому та перевірки правил та був сформований професійний закон, який стосувався консультантів в сфері податкових питань. Всі податкові консультанти мали зобов'язання на те, щоб був в наявності диплом про вищу освіту з економіки або управління бізнесовими структурами та відповідною аналогічною підготовкою. В 1943 році податкові компанії та консультанти об'єднувалися в межах новоствореної «Рейхської палати податкових бухгалтерів», яка зосереджувалася в Берліні. Законом «Закон про правовий статус податкових консультантів та податкових представників» у 1961 році було закріплено законодавчі права консультантів та уніфіковане поняття «помічник з питань оподаткування». Зазначимо, що ця професія була перейменована в «податкового представника» була запроваджена вимога відносно проведення аудиту. Цим законодавчим актом на рівні федеративних земель регулюється напрям консультування в сфері податків в Німеччині. У 1972 році був затверджений «Другий закон про внесення змін до Закону про податкове консультування», який об'єднав в собі всіх податкових консультантів та представників в єдину професію. В Німеччині також функціонують професійні групи, які мають законодавче право надавати послуги консультативного характеру в сфері оподаткування [20, С. 263-264].

Більш детально проаналізуємо досвід Великобританії, яка відноситься до країн, в яких податкове консультування саморегулюються. В цій країні податкові консультації надаються не лише податковими консультантами, а й бухгалтерами та юристами. У Великобританії юридичним консультантом може бути кожен, оскільки чітко визначених професійних кваліфікацій не затверджено на державному рівні. Юристом у цій країні ще називають «баррістер» або

«солісітор». Основна різниця полягає в тому аспекті, що баристерами являються фахівці, які мають право виступати в судових органах та консультують клієнтів, натомість солісітори є експертами, які проводять консультаційну роботу з різних спеціалізованих питань, для прикладу це може бути заповіт або успадкування. Враховуючи професійну освіту солісітори та баррістери проходять навчання протягом шести років. Для початку варто одержати ступінь бакалавра, після чого варто пройти курси, на наступному етапі протягом року для баристерів та двох років для солісіторов варто здійснювати свою діяльність у формі стажера під керівництвом досвідчених юристів. Зауважимо, що податкової спеціалізації при одержанні професійної кваліфікації баристера або солісітора немає.

У Великобританії кожна людина може бути бухгалтером, однак для того, щоб одержати статус «Сертифікованого бухгалтера» варто здати 6 іспитів та мати 3-5 років професійного стажу, бажано на практиці. Аналогічно будь-яка інша людина може бути податковим консультантом, проте для того, щоб отримати законодавче право називатися «Сертифікованим податковим консультантом» варто здати іспити та мати близько трьох років практичного досвіду у сфері оподаткування. Кожна з професій має свій централізований орган, що може займатися допуском до професії, підтримка стандартів, видає правила та норми, а також лобіює інтереси членів. Для клієнта зручним є той факт, що професійна кваліфікація може гарантувати сукупність знань та певну відповідність нормам етики, а також наявність кваліфікації. Це все можна перевірити надати звернення до спеціалізованого органу. У Великобританії виокремлюють вимоги до підвищення знань та до підтримки професійного рівня, зокрема протягом року потрібно кількість годин присвячують підвищенню кваліфікації. У платника податків є конкретний вибір з різних категорій фахівців для податкових консультацій. Важливим критерієм, що може впливає на вибір фахівця є питання професійної таємниці. У Великобританії привілейованими даними, яка захищена професійною таємницею вважається лише документи, інформації та кореспонденція, які написані юристами, тобто солісіторами та баристерам. Професійна таємниця не поширюється на бухгалтерів та податкових

консультантів. У Великобританії страхування відповідальності податкового консультанта не являється потрібною умовою для ведення роботи в напрямку податкового консультування та для набуття членства однієї із організацій податкових консультантів. В сучасних умовах досить широкої популярності набуває добровільне страхування відповідальності кожного окремого податкового консультанта перед клієнтом [44].

Отже, не дивлячись на той факт, що у Великобританії немає закону про податкове консультування, тому країна відноситься до «саморегулювання», зокрема процес надання послуг консультаційного характеру у сфері оподаткування та наслідки за проведення неякісної роботи консультантів чітко регламентовані.

Досить цікавим досвідом для України являється розвиток існуючого ринку послуг податкового консультування Польщі. Зокрема, у 1996 році був затверджений Закон «Про податкове консультування». Національна палата податкових консультантів є професійним органом для регулювання роботи приватних суб'єктів на ринку податкового консультування була сформована у 2002 році. Вона проводить регулювання загальних питань додержання професійних норм, проводить контроль за якістю консалтингових послуг, організовує освітні програми, які спрямовані на процес набуття та підвищення кваліфікації. Всі податкові консультанти, які здійснюють свою діяльність в Польщі зобов'язуються бути членами Національної палати податкових консультантів Польщі, натомість офіційні дані щодо таких суб'єктів зводяться у реєстрі, що обов'язково оприлюднюється на сайті Національної палати податкових консультантів. Станом на 2020 рік в Польщі нараховується близько 8930 фізичних осіб та 475 юридичних осіб, які мають право надавати різні консультаційні послуги в Польщі.

В сучасних умовах в країнах ЄС існуючу професія податкового консультанта являється престижною. За інформацією директора громадської організації «Палата податкових консультантів», що являється партнером юридичної фірми «Такс Терра» Л. Антощук у Європейському Союзі працює 200

тисяч податкових консультантів, які мають сертифікати, а Європейська фіскальна організація, яка була створена у 1959 році об'єднує 26 організацій із 24 країн Європи, що представляють близько 100 тисяч сертифікованих податкових консультантів. Тому варто зміцнити існуючий інститут податкових консультантів.

Цікавим досвідом є досвід США відносно організації ринку фінансового консалтингу, у тому числі й податкового консультування. Зауважимо, що податкове консультування в США є безпосереднім бізнесом, що надає консультації у формі експертів різним замовникам. Головним завданням податкових консультантів є своєчасний вибір стратегій з метою мінімізації податкових зобов'язань клієнтів, які не порушують податкові норми. Більше того податкові консультанти готують податкові декларації та інші види від своїх клієнтів. Зазначимо, що податковий консультант обґрунтовує податкове законодавство та надає поради з вибору стратегій, які дозволяють мінімізувати зобов'язання та знижують ймовірність здійснення аудиту, що призводить до конфлікту з конкретним фіскальним відомством та з податковим агентством штату. Зауважимо, що податковим експертом може бути особа, яка заповнює декларації з прибуткового податку за формами 1040 та 1040 EZ. При цьому держава є лояльною до конкретного рівня кваліфікації таких експертів, які закінчують програму навчання, що безпосередньо реєструється в IRS для того, щоб одержати номер податкового консультанта, в деяких штатах, вони мають зареєструватися в агентстві перед початком своєї роботи [32, С. 312].

Зважаючи на те, що функціональні обов'язки консультантів з податкових питань не мають прямих ознак державної регульованості можна навести перелік послуг, що надаються різними податковими консультантами, зокрема це може бути:

– збір, організація та подальша підготовка документів і декларацій;

– проведення оцінки як фінансового, так і юридичного статусів клієнта для окреслення податкових зобов'язань;

– надання допомоги клієнтам з питань оподаткування при зміні

громадянського статусу, зокрема шлюбу, розлучення або народження дитини;

– правильне заповнення податкових форм та графіків, з якими переважна більшість платників податків, тобто фізичних осіб особисто незнайомі;

– представництво різних інтересів клієнта у відносинах з IRS [11].

Варто зазначити, що в США здійснює свою роботу Рада з акредитації з питань бухгалтерського обліку та оподаткування (Accreditation Council for Accountancy and Taxation), що сформована в 1973 році у формі неприбуткової організації із моніторингу, акредитації та незалежного тестування. Основними завданнями Ради є наступні: окреслення та підтвердження конкретної кваліфікації експертів з незалежної практики, що спеціалізуються на проведення податкових, фінансових та бухгалтерських послуг фізичним особам, а також малого та середнього бізнесу. Всі податкові консультанти повинні отримати акредитацію через складання іспиту та підтримки кваліфікації через реалізації програми для професійної освіти та додержання Кодексу етики та правил професійної поведінки Ради.

Місія ACAT в першу чергу полягає в тому, щоб здійснити акредитацію експертів, що продемонстрували конкретні знання принципів, стандартів та практики бухгалтерського обліку, інформаційних технологій, оподаткування та пов'язаних фінансових послуг для підтримки максимального рівня обслуговування населення, а також сприяти цінності, визнавати та застосовувати облікові дані ACAT, захищати можливості застосування одержаних облікової інформації. Для того, щоб стати податковим консультантом потрібно скласти іспит, який проходить двічі на рік в центрах тестування. Більше того претенденти мають відповідати основним вимогам трирічного досвіду. Крім цього ACAT хоче забезпечити, щоб всі особи, які акредитовані володіли як науково-теоретичними, так і практичними знаннями, потрібні для успішної практики. Кандидати на акредитацію мають відповідати основним вимогам трирічного досвіду перед тим як вони будуть атестовані. Кандидати ATA повинні мати досвід підготовки податків, а також дотримання планування та консалтингу в

податковій сфері, з яких 40% повинні бути в податковому плануванні та консалтингу. Екзамен складається на платній основі, вартість становить 250 дол. США.

Отже, розглянувши сутність, процес виникнення та розвиток в різних країнах податкового консультування зазначимо, що воно є невід'ємною частиною економічної системи, при цьому його подальший розвиток має причини, які викликані поліпшенням механізму оподаткування та ступенем відповідальності, що приносить платник податків перед суспільством і державою в межах повної сплати до державного бюджету всіх податкових платежів. Існуючий ринок податкового консалтингу є перспективним та динамічним. Однак перед владою виникають питання, які вимагають швидкого вирішення, а саме проведення державного регулювання чи збереження саморегулювання на ринку податкового консультування. Зазначимо, що в Україні крім державного регулювання успішно проводять свою роботу громадські організації та товариства, які стосуються організації роботи консультантів з податків і зборів. Так, в цьому напрямку працює спілка податкових консультантів України, членами якої є близько 200 податкових консультантів.

РОЗДІЛ 2
ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ КОМПАНІЙ І ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

2.1. Оцінка діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфері оподаткування

У світовій спільноті функціонує незначна кількість гігантів, які демонструють домінування в сучасному професійному консалтингу в сфері оподаткування, тому вони й визначають політику в консалтинговій індустрії у світі. Активну експансію займають компанії, які входять в сучасну «Велику четвірку» серед них можна виділити такі компанії як PwC, KPMG, Ernst&Young та Deloitte. Саме вони підтримують розвиток консалтингової індустрії в цілому, наведені компанії досить швидко розширили свої послуги, позиціонуючи себе у формі мультифункціональних консультантів тому вони захопили лідерство в сфері фінансового консалтингу. Зауважимо, що фірми «великої четвірки» відносяться до лідерів на консалтингового ринку в світовому масштабі. В табл. 2.1 наведемо основні показники їх роботи за 2020 рік.

Таблиця 2.1

Основні показники роботи світових консалтингових фірм у 2020 році [40]

Компанія	Загальні доходи, млрд. дол. США	Доходи від консалтингу, млрд. дол. США	Частка ринку компанії у «Великій четвірці»	Кількість співробітників, осіб
Pricewater house Coopers	45,6	15,1	26,4	276215
Deloitte	48,1	20,1	36,1	315000

продовження таблиці 2.1

Ernst&Young	37,8	11,5	15,4	284265
KPMG	30,1	13,5	22,1	227540
Всього	161,6	60,2	100	1103020

Перейдемо до розгляду кожної із фірм більш детальніше. Так, фірма PwC займається консультуванням на українському ринку з початку 1993 року. При цьому регіональна мережа включає в себе головний офіс, який розміщений у Києві та інші представництва у Дніпрі та Львові, які пропонують своїм клієнтам значний перелік послуг. Компанія надає крім податкових послуг послуги юридичного, аудиторського та консалтингового характеру. Інноваційні нововведення та прагнення досягати максимального ефекту формують базу для подальшого розвитку консалтингових послуг. Тому саме PwC вже багато років закріплює стандарти, які стосуються процесу надання професійних послуг [36].

Щодо діяльності компаній Ernst&Young (EY), її клієнтами є 84% Fortune Global 500 та 73% Forbes Global 2000. Клієнти зосереджені на роботі з керівниками, власниками та суб'єктами господарювання, які ведуть як приватні, так і сімейні фірми. Ця компанія являється світовим лідером, визнана та наділена підтримкою підприємців, допомагає їм виводити їх послуги та основні ідеї на світовий ринок насамперед через спеціальні послуги та програми. EY проводить консультації як державних, так і громадських організацій по всьому світу. Їх діяльність зосереджується на тому, щоб надати допомогу в підвищенні їх стійкості, зміцненні економіки, а також покращення життя своїх громадян [46].

Зазначимо, що Gartner є провідною компанією у світі, яка акцентує свою роботу на впровадження інформаційних технологій та проведення консультацій, два роки поспіль Deloitte посідає перше місце серед постачальників консалтингових послуг. Натомість компанія «Делойт» вісім разів поспіль одержує рейтинг № 1 за відповідним рівнем доходу. За рейтингом European Tax Awards, який проводиться міжнародним податковим виданням International Tax

Review (ITR) цю компанію у 2020 році було визнано найкращою національною компанією, яка надає послуги на професійному рівні в сфері оподаткування. При цьому основними критеріями для відбору були складність, інноваційність, масштаб угоди, впливовість проєктів, які були виконані у 2021 році [48].

Відносно компанії KPMG варто зазначити, що вона є мережею незалежних фірм на міжнародному рівні, які надають послуги податкового, аудиторського та консультаційного характеру. Компанія активно здійснює співпрацю з різними клієнтами, при цьому надаючи допомогу в питаннях, які стосуються зниження ризиків та впровадження можливостей для активізації їх бізнесу. До клієнтів мережі KPMG входять як державні установи та корпорації, так і некомерційні організації. Компанія забезпечує клієнтам більш стабільні стандарти для підвищення якості послуг, базуються на професіоналізмі та знанні як галузевої специфіки, так і місцевих умов. Основною метою KPMG є проведення забезпечення та поступове підвищення якості послуг в професійному плані, які надаються експертами. Всі підприємства, які включені до міжнародної мережі хочуть залучати до штату своїх кращих експертів [47].

KPMG проводить свою діяльність Україні з 1992 року, вона представлена такими компаніями як АО «КПМГ ПРАВО», ПрАТ «КПМГ Аудит» та ТОВ «КПМГУкраїна». Проте проведені дослідження в системі світового та європейського ринку з надання консалтингових послуг надають можливість стверджувати, що працює приблизно 10 глобальних компаній, які не ввійшли до Великої четвірки, однак є значними за показниками. Для прикладу, компанія Moore Global, офіс якої розташований в Лондоні за роки своєї діяльності, а це близько 110 років перетворилася на провідну світову мережу з бухгалтерських та консалтингових послуг, які спрямовується на надання допомогу клієнтам та громадам, в яких вони проживають та здійснюють свою діяльність. Компанія за 2020 рік нараховувала близько 30809 професіоналів у 260 незалежних фірмах, які працюють у 114 країнах. Основними цінностями працівників цієї компанії є доброчесність та особисте обслуговування, загальні доходи Moore Global за 2020 рік склали близько 3,05 млрд. дол. США. Зазначимо, що компанія «Moore» надає

послуги на вітчизняному ринку з 2002 року. Переважна більшість консалтингових компаній знаходяться на етапі розвитку, при якому вони визначають власну спеціалізацію, потреби потенційних клієнтів та компетенцію [47].

На рис. 2.1. розглянемо структуру світового ринку консалтингових послуг у 2021 році, у тому числі податкового.

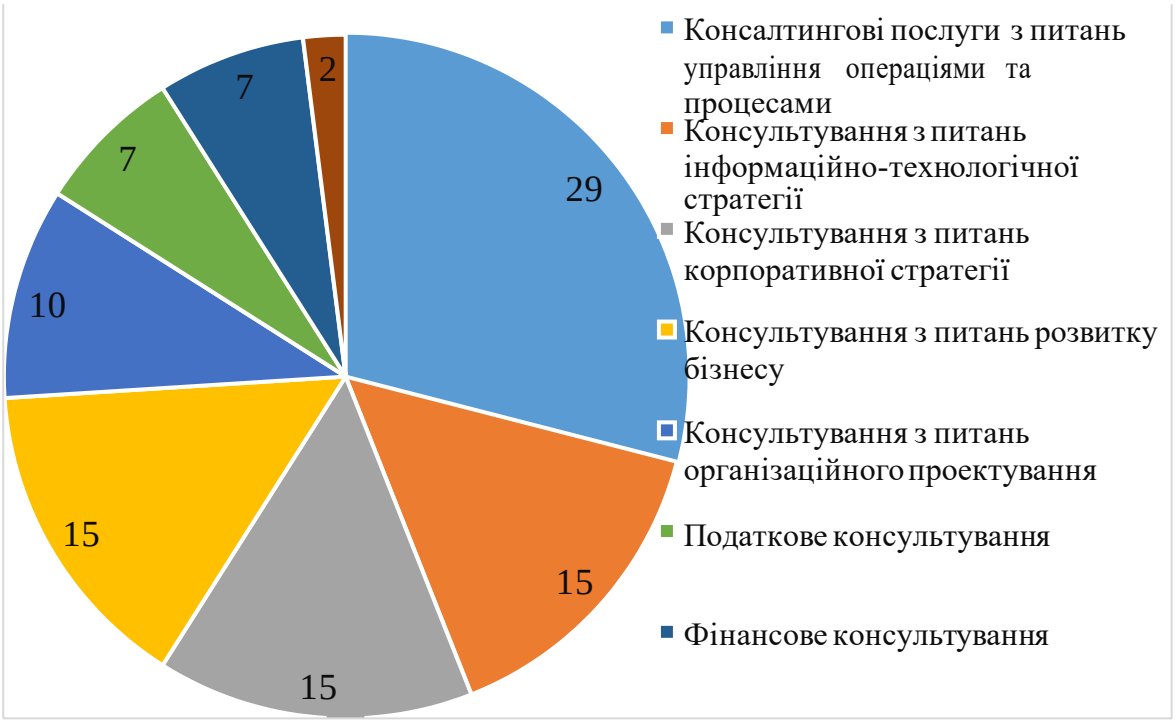

Рис. 2.1. Структура світового ринку консалтингових послуг у 2020 році [40]

Як бачимо, податкове консультування в загальній структурі міжнародного консультування становить 7%, натомість найбільша питома вага ринку консалтингових послуг складають консалтингові послуги з питань управління операціями та процесами – 29%, консультування з питань інформаційно-технологічної стратегії –15%, консультування з питань корпоративної стратегії – 15% та консультування з питань розвитку бізнесу –15%. Провести оцінку ролі податкового консультування в національній економіці варто за рівнем залучення консультантів до вирішення різних проблем компаній. У більшості випадків рівень розвитку міжнародного податкового консультування окреслюються за наступними показниками, а саме темпами зростання вітчизняного ринку

консалтингових послуг та частки консалтингового сектору економіки у загальному рівні ВВП країни.

За оприлюдненою інформацією Європейської асоціації менеджмент-консультантів питома вага консалтингового бізнесу в європейській площині у ВВП зросла з 2011 до 2021 року з 0,24% до 0,66%. Цей показник дуже відрізняється за країнами, зокрема найвища питома вага податкового консалтингу у ВВП є в Великобританії, вона складає 1,02%, Німеччини −0,88% та Іспанії −0,76%.

Темп зростання кількості великих платників податків, що обліковуються в державних податкових органах та їх рівень обліку в країнах Європи відобразимо на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Темп зростання кількості великих платників податків, що обліковуються в державних податкових органах та їх рівень обліку в країнах Європи за 2017-2021 роки [23]

Як бачимо, темп зростання кількості великих платників податків в країнах Європи збільшується, що свідчить про звернення все більшої кількості підприємств за допомогою до податкових консультантів для правильного

нарахування та сплати всіх податків.

На рис. 2.3. відобразимо зміну узагальнених показників оцінки податкового консультування.

Рис. 2.3. Темп зростання кількості наданих податкових консультацій та в країнах Європи за 2017-2021 роки [23]

З наведеного рисунку можемо зробити висновок, що наведені показники збільшуються, зокрема значно збільшився темп зростання кількості наданих податкових консультацій та кількість розглянутих звернень платників податків.

В сучасних умовах зберігається тенденція до колонізації податкового консалтингу в американській та європейській площині, зокрема в країнах Східної Європи, в Індії та Азії. Внаслідок проведення такої геополітики консалтингові компанії одержують більше третини своїх загальних доходів. Крім цього стало прибутковим та привабливим надання послуг з податкового консультування як державним, так і соціальним секторам та налагодження відповідних зв'язків з громадськістю, які принесли доходи 171 млн. доларів компанією Coopers & Lybrand.

На рис. 2.4. рейтинг найбільших компаній світу в податковому консультуванні.

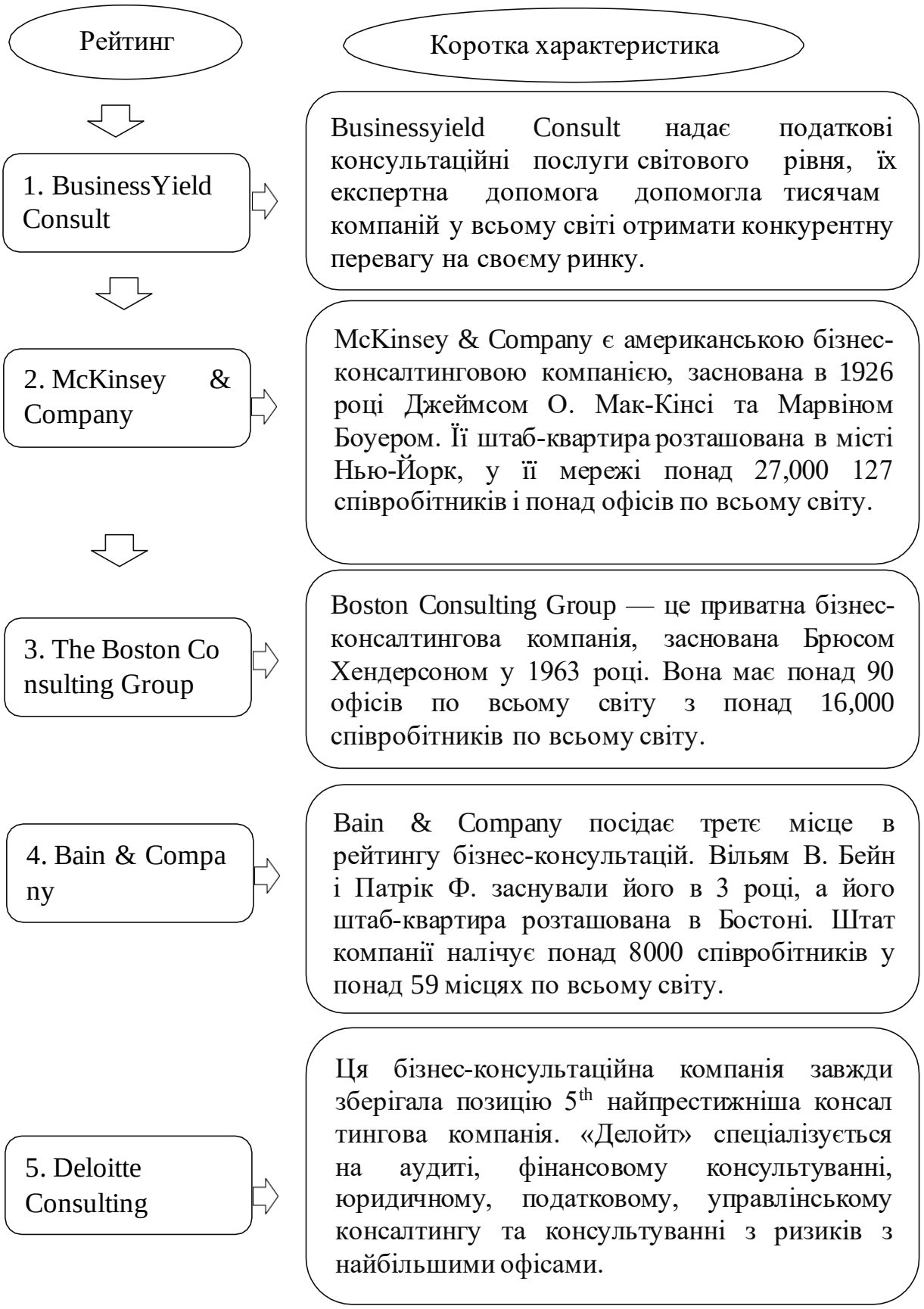

Рис. 2.3. Рейтинг компаній світу, які займаються податковим консультуванням [23]

Зазначимо, що в Україні проводять свою роботу близько 300 консалтингових фірм, половина з яких надає послуги в управлінському та податковому консультуванні. Також розташовані представництва провідних консалтингових фірм, які являються лідерами в податковому консалтинговому бізнесу, в тому числі й у «Великій четвірці».

За аналітичними оцінками журналу «Експерт Україна» загальна ємність вітчизняного консалтингового ринку має стійку тенденцію до зростання як мінімум на 10%. Результати досліджень у світовій та вітчизняній практиці дає можливість сформувати висновок про те, що унікальною можливістю для розвитку бізнесу являється BigData в безпосередньому поєднанні з інноваційними технологіями машинного навчання для правильного навчання працювати із значними масивами інформації та застосовувати їх в подальшому. Важливою складових для ведення успішного бізнесу є його емпатія. Для того, щоб зрозуміти клієнта, що йому до вподоби та чим він живе. Ефективно здійснюючи свою діяльність з BigData, на всі ці питання досить легко знайти обґрунтовану відповідь та розробити відповідну маркетингову стратегію та побудувати діяльність в консалтинговій сфері [49].

Відносно вітчизняного сегменту податкового консалтингу важливою тенденцій на цьому ринку являється поступове збільшення сукупного попиту на здійснення консультаційної роботи серед підприємств агропромислового комплексу. За відповідними результати дослідження, яке було проведене виданням Institutional Investor можемо зазначити, що спостерігається тенденція до подальшого підвищення інвестиційної привабливості України серед інших міжнародних партнерів та європейських інвесторів. Досить привабливою сферою залишається сільське господарство, при цьому загальний розмір прямих інвестицій кожного року зростає. При цьому зростає й загальний обсяг консалтингових послуг, які можуть надаватися компаніям агропромислового комплексу.

В сучасних умовах податковий консалтинг є спеціальною послугою, яка активно розвивається внаслідок застосування передових IT-технологій, які

мають вагомий потенціал для зростання. На вітчизняному ринку консалтингових послуг в сучасних умовах лідирують інтернаціональні компанії, які розглядали вище, що входять до «великою четвірки» та 300 великих компаній, які надають виключно консалтингові послуги в різних напрямках. Поряд із цим лідери консалтингу надають перевагу наданню загальних послуг та мають пріоритет у вузьких спеціальностей. В Україні функціонує 5000 консалтингових фірм, які відрізняються між собою часткою зайнятого ринку, загальною кількості працівників та наборі додаткових послуг.

Зауважимо, що офіційної статистичної інформації про функціонування консалтингового ринок в Україні немає. Тому Державна служба статистики надає рекомендації з того приводу, щоб його відносити до сфери бухгалтерського обліку, права та інжинірингу, а також до сфери надання відповідних послуг суб'єктам господарювання. Більше того, значна кількість консалтингових послуг надається в тіньовій сфері, яка специфічною ознакою.

Загальний обсяг ринку консалтингу в Україні доцільно навести на рис. 2.5.

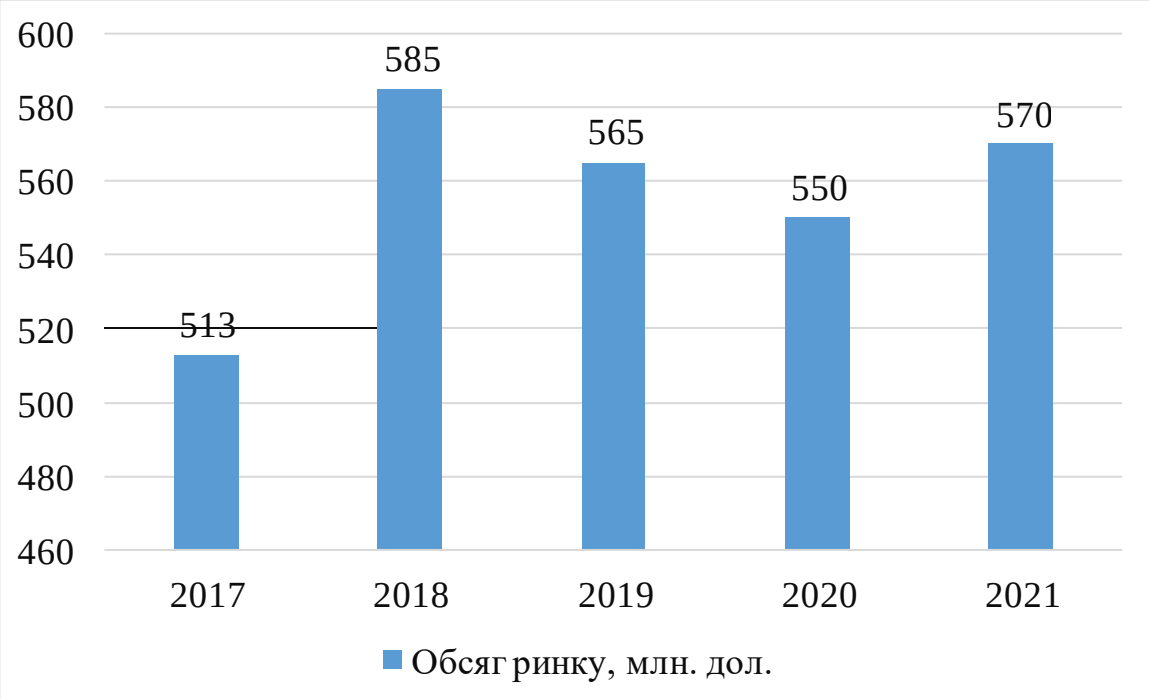

Рис. 2.5. Загальний обсяг ринку консалтингу в Україні за 2017-2021 роки [23]

Із наведеного малюнку можемо узагальнити висновок, що максимальні показники, що оцінюють місткість державного ринку консалтингу зафіксовані в 2018 році на суму 500 млн. дол., у 2019-2020 було скорочення внаслідок пандемії. Тому можемо зазначити, що подальший розвиток консалтингової сфери на національному ринку послуг.

Значне місце на ринку податкового консалтингу посідає міжнародна компанія MGI PSP Audit, яка являється членом MGI Worldwide, вона є однією найбільшою рейтинговою міжнародною мережею незалежних консалтингових, аудиторських, бухгалтерських та податкових фірм. Історія її розвитку почалася ще з 1947 року, оскільки компанія має всебічну регіональну та міжнародну присутність, а також входить до числа зростаючої спільноти незалежних компаній у світі. MGI Worldwide є безумовним лідером глобальних бухгалтерських асоціацій та мереж. За показниками роботи MGI Worldwide входить у сформований рейтинг Топ-20 Accounting Networks and Associations. Зазначимо, що MGI Worldwide може забезпечувати основні переваги зв'язків усім членам на міжнародному рівні. Компанія працює у різних бізнес-середовищах, а також вони надає послуги, які відповідають основним потребам клієнтів. Переважна більшість членів цієї міжнародної мережі являються провідними податковими, аудиторськими та бухгалтерськими фірмами, що займають вагоме місце на місцевому ринку.

Відомою компанією також є Грант Торнтон, що супроводжує іноземних інвесторів в Україні шляхом надання послуг з аудиту, бізнес-консалтингу, податкового консалтингу, бухгалтерського обліку та операцій з розрахунку заробітної плати. Компанія спеціалізується на наданні підтримки бізнесу, який пов'язаний з Німеччиною, Австрією та Швейцарією та має багаторічний досвід співпраці з великими та середніми міжнародними компаніями, а також з сімейним бізнесом, діяльність якого здійснюється в Україні. Компанія має великий досвід в допомозі вітчизняному бізнесу вийти на ринки німецькомовних країн та підтримці діяльності підрозділів німецькомовних компаній в країнах Центральної Європи.

2.2. Роль громадських організацій податкових консультантів у зарубіжних країнах

Роль громадських організацій в системі податкового консультування варто розглянути на основі діяльності Національної палати податкових консультантів в Польщі та Німеччині.

Так, податкові консультанти Польщі зобов'язані бути безпосередніми членами Національної палати податкових консультантів, при цьому їх заносять до реєстру, при цьому вони підлягають належному правовому захисту. Станом на 2021 році в Польщі налічується близько 8930 фізичних осіб та 475 юридичних осіб, які мають право надавати консультаційні послуги в сфері податків. Зауважимо, що Національна палата податкових консультантів Польщі є професійним органом, що проводить регулювання на ринку консультування, яка закріплює професійні етичні норми, які є обов'язковими для податкових консультантів, при цьому контролює їх професійну роботу, проводить навчальні та освітні заходи, а також здійснює видавництво відповідних матеріалів.

Розглянемо структуру органів Національної палати податкових консультантів, серед основних елементів є наступні:

1. Національний конгрес податкових консультантів є вищим органом Національної палати податкових консультантів, який відбувається один раз на чотири роки. Делегатами Конгресу являються податкові консультанти, які обираються на загальних зборах.

2. Національна рада податкових консультантів, її обирає безпосередньо конгрес на чотири роки, основною її функцією є управління регіональними органами Національної палати податкових консультантів.

3. Національна комісія з аудиту є органом, яка контролює фінансово-господарську роботу органів Національної палати податкових консультантів.

4. Вищий дисциплінарний суд досліджує справи дисциплінарного характеру консультантів в сфері податків у другій інстанції.

5. Дисциплінарний суд розглядає справи податкових консультантів у першій інстанції.

6. Дисциплінарний представник проводить контроль за виконанням обов'язків різними податковими консультантами відносно додержання професійної етики у відповідності до діючого законодавства. При цьому він може виступати обвинувачем при розгляді справ у різних дисциплінарних судових органах. Зазначимо, що термін повноважень кожного з наведених органів може відповідати терміну основних повноважень Національної ради податкових консультантів. Ці органи обираються Національним конгресом податкових консультантів.

7. Регіональні відділення Національної Палати податкових консультантів в Польщі їх створено понад 16 регіональних відділень, що в комплексі забезпечують територіальне охоплення для виконання основних завдань. При регіональних відділеннях Національної палати працюють різні відділи дисциплінарного суду [37].

Наведемо завдання діяльності Національної палати податкових консультантів:

1. представлення інтересів різних членів Палати та безпосередня участь у розгляді судових справ через представників, які мають на це повноваження;
2. створення належного захисту професійних інтересів та поступова інтеграція діяльності податкових консультантів в різні сфери економіки;
3. надання своєчасної допомоги різним членам палати;
4. проведення ефективного контролю за виконанням своїх обов'язків податковими консультантами та додержання правил професійної етики;
5. професійний розвиток різних членів палати;
6. проведення взаємоузгодженої роботи з різними представниками вільних професій;
7. надання пропозицій щодо вдосконалення законодавства в сфері податків до компетентних органів;
8. підтримка різних контактів з іноземними організаціями та

міжнародними інституціями, які безпосередньо пов’язані із сферою податкового консультування;

9. створення іміджу податкового консультанта як такої особи, професія якої має загальне суспільне значення;

10. здійснення заходів, які безпосередньо спрямовані на формування позитивного іміджу Національної палати податкових консультантів Польщі;

11. вжиття заходів відносно застосування новітніх засобів зв'язку та інформаційних технологій в податковому консультуванні [30].

Щодо фінансових ресурсів Національної палати податкових консультантів Польщі вони формуються за рахунок дотацій та субсидій, спадщини, членських внесків, доходів від освітньої та професійної підготовки, від використання майна, пожертвування та активів, які є у її користуванні, а також до них відносять доходи від процесу реєстрації податкових консультантів. В табл. 2.2. відобразимо співвідношення податкових консультантів (фізичних осіб та підприємств) із загальною кількістю населення та підприємств в межах окремих воєводств в Польщі у 2020 році.

Таблиця 2.2

Співвідношення кількості податкових консультантів із загальною кількістю населення та підприємств в окремих воєводств Польщі [25]

№	Воєводства Польщі	Населення, %	Загальна кількість підприємств, %	Кількість податкових консультантів, %	
				фізичні особи	підприємства
1.	Мазовецьке	13,6	7,0	27,3	38,2
2.	Нижньосілезьке	7,6	9,3	8,7	7,4
3.	Куявсько-Поморське	5,4	3,4	3,2	2,7
4.	Люблінське	5,7	4,2	3,2	1,2
5.	Любуське	2,6	4,5	2,1	0,9

продовження таблиці 2.2

6.	Лодзинське	6,7	6,8	6,4	1,8
7.	Малопольське	8,6	4,5	8,3	9,8
8.	Опольське	2,7	6,9	1,7	1,2
9.	Підкарпатське	5,5	5,9	2,3	1,8
10.	Підляське	3,1	12,1	1,8	1,5
11.	Поморське	5,8	4,6	5,0	4,1
12.	Свентокшиське	3,3	4,4	1,4	2,1
13.	Сілезьке	12,2	6,2	12,5	12,7
14.	Великопольське	8,9	7,9	9,8	6,5
15.	Вармінсько-Мазурське	3,7	5,9	2,2	0,9
16.	Західнопоморське	4,4	6,4	4,3	3,0

Отже, можемо зазначити, що спостерігається збільшення конкурентоспроможності податкових консультантів в економічно розвинених воєводствах Польщі.

Дослідження ринку податкового консультування в Польщі показує, що важливою причиною відсутності звернень підприємств за послугами до податкових консультантів є відсутність потреби, близько 45% підприємств та проблеми в доступності подібних послуг − 26,6%. У порівнянні з платниками податків в інших країнах світу у Польщі вони значно менше використовують у своїй роботі послуги податкових консультантів. Проте аналітичні дані показують зростання загальної кількості справ, які надходять до адміністративних судах Польщі, при цьому податкові консультанти представлені у формі агентів в розрізі представлення інтересів клієнтів. Це також підтверджує зростання компетенції податкових консультантів та збільшує потребу бізнесових структур в подібних послугах.

Отже, можемо зробити висновок, що в Польщі спостерігається зміцнення позицій на ринку податкового консультування та зростання його потенціалу. Функціонування загального ринку податкового консультування в Польщі доводить, що воно сприяє стабільності податкових надходжень завдяки наданні своєчасної допомоги платникам податків в додержанні встановлених термінів оплати та окресленні податкової бази при оплаті податків, справедливості оподаткування, що допомагає суб'єктам господарювання обрати кращу форму оподаткування, застосувати податкові пільги, враховуючи ризики та вигоди податкової системи, стабільності оподаткування, зручності оподаткування, при цьому надаючи інформацію платникам податків про можливості оподаткування та допомагаючи у їх виборі, скорочення податкових витрат платників податків на законних основах.

Щодо Палати податкових консультантів в Німеччині варто зазначити, що на федеральному рівні та на рівні земель прийнято близько 40 законів, які безпосередньо стосуються консультування в податковій сфері. На рис. 2.6. відобразимо кількість податкових консультантів, які є фізичними особами та кількість товариств податкових консультантів, а саме юридичних осіб, які входять до Палати податкових консультантів.

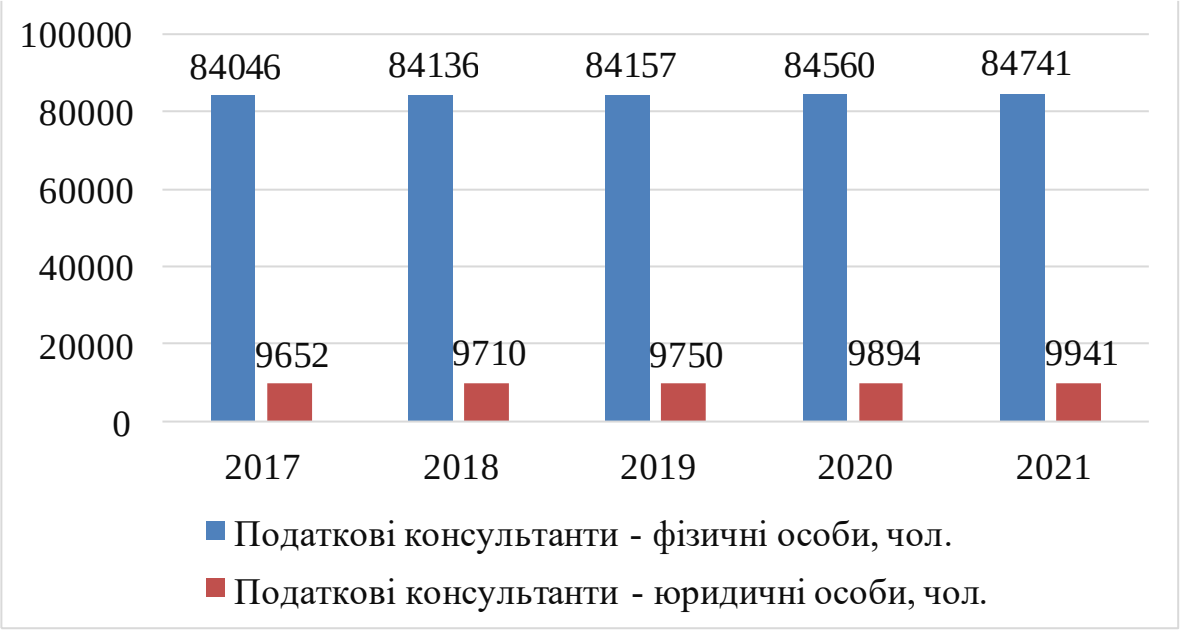

Рис. 2.6. Кількість податкових консультантів в Німеччині, які входять до Палати податкових консультантів за 2017-2021 роки [25]

Як бачимо, податковим консультуванням можуть займатися як фізичні особи, так і юридичні особи, до яких входять адвокатські кантори, банки, товариства аудиторів, консультаційні фірми та товариства податкових консультантів. Їх робота проводиться на основі прийнятих нормативно-правових актів. У більшості випадках фірми податкових консультантів являються акціонерні товариства, які зареєстровані в Палаті податкових консультантів. Передумовою цього є наявність у штаті фірми хоча б одного консультанта, який є фахівцем в податковій сфері, в переважній більшості така людина являється керівником фірми. При цьому матеріальна відповідальність покладається на ліцензованого податкового консультанта. В таких фірмах директорами є або аудитори, або адвокати. У тому випадку коли штат фірми змішаний, за законом половина працівників має формуватися з податкових консультантів. У тому випадку коли діє невелика контора директором може бути податковий консультант. В акціонерних товариствах акції мають бути іменними, їх можна продавати за погодженням більшості. Акціонерами є лише аудитори, адвокати, податкові консультанти та інші представники професійних груп, які мають необмежений допуск до процесу податкового консультування. Особи, які мають виключне право на надання консультаційних послуг не можуть бути акціонерами [21, С. 87-88].

Варто відзначити, що в Німеччині відсутні суттєві обмеження для адвокатів, податкових консультантів та інших осіб з тих країн, які входять до Європейського союзу під час наданні консультаційних послуг податкового характеру. Так, адвокати країни, які входять до Європейського Союзу, які одержали дозвіл на ведення діяльності в країні мають право консультуватися після здачі іспиту. Варто відзначити ставлення органів державної влади до рекламування консультантами у сфері податків своєї роботи. При цьому потрібно зазначити той факт, що реклама в сфері податкового консультування для того, щоб розширити клієнтуру законодавчо заборонена. Податковим консультантам надається дозвіл згадувати про свою діяльність відсторонено. Законодавством Німеччини обумовлюється сам розмір таблички, яка має своє

прізвище із зазначенням професії податкового консультанта. Діючою нормативною базою також регламентована кількість публікацій, які повинні з'явитися в засобах масової інформації під час відкриття нової контори або фірми податкового консультанта.

Проте, аналізуючи досвід Німеччини спостерігається значна кількість відхилень, що підтверджує факт того, що саме держава стає лояльною та допускає розвиток професії податкового консультанта у сфері вільного підприємництва. Уявлення щодо професії в Німеччині стає з кожним роком прогресивним та сучасним. Оцінюючи питання щодо відповідальності за недотримання нормативно-правових вимог Німеччини в напрямку податкового консультування потрібно відзначити ризики для різних представників цієї сфери послуг. Це в першу чергу пов'язано з особливим місцем, що займають представники професії в системі державного управління Німеччини та з більшим рівнем відповідальністю після наданні клятви державі.

Значні порушення у напрямку здійсненні податкового консультування оцінює спеціальний професійний суд. Зауважимо, що покарання за порушення нормативно-правової бази податкового консультанта поділяються на:

- попередження;
- взяття на контроль;
- накладання грошового штрафу в розмірі до 25 тис. євро;
- відкликання ліцензії або виключення з професії.

Оцінюючи можливості застосування досвіду Німеччини в процесі розбудові існуючого інституту податкового консультування у практиці України потрібно аналізувати роботу Палати податкових консультантів, яка являється безпосередньо суб'єктом публічного права.

В Німеччині податкове консультування набуває все більшої популярності, про що свідчить збільшення загальної кількості осіб, які мають право надавати такі послуги. Податковий консультант Німеччини обов'язково зобов'язаний стати учасником Палати однієї із федеративних земель, сплачувати членські внески та бути присутнім. У Німеччині налічується 25 Палат податкових

консультантів федеративних земель, що об'єднуються в загальну Федеральну палату податкових консультантів, яка представляє собою інтереси не податкових консультантів, а цілих палат, які можуть входити до загального складу [17, С. 54-55].

Основоположними завданнями Палати податкових консультантів Німеччини є такі:

1. проведення контролю за роботою зареєстрованих податкових консультантів;
2. надання потрібної допомоги податковим консультантам;
3. здійснення навчання податкових консультантів та підвищення їх кваліфікації;
4. вирішення питань, які можуть виникати між членами Палати, а також клієнтами та податковими консультантами;
5. належне пенсійне забезпечення членів, а також утримання загального фонду пенсійного забезпечення;
6. ведення реєстрів, формування експертних висновків за відповідними запитами судів;
7. представлення різних інтересів членів Палати в різних зовнішніх структурах під час розробки нормативно-правових актів.

З іншої сторони держава проводить своєчасний контроль за роботою Федеральної палати податкових консультантів та за функціонуванням Палат низового рівня. Такий контроль проводиться різними фінансовими органами на всіх рівнях, зокрема в Німеччині під контролем знаходиться Міністерство фінансів України та податкові органи.

Державні органи влади в Німеччині проводять постійний контроль за роботою Федеральної палати податкових консультантів та за діяльністю Палат низового рівня. Такий контроль здійснюється різними фінансовими органами на всіх державних рівнях, в Німеччині це здійснюється податковими органами та Міністерством фінансів.

Оцінивши досвід Німеччини в податковому консультуванні можемо

визначити низку переваг для формування податкових правовідносин:

1. Для платників податків перевагами застосування в практичній діяльності послуг податкового консультування являться в межах норм діючого законодавства скоротити розмір податкових платежів. В цьому аспекті слід наголосити, що основними споживачами послуг консультантів у сфері оподаткування являються представники як некомерційних організацій, які сплачують податки з своїх доходів, так і суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу, а також різні приватні особи, до яких відносять пенсіонерів, орендодавців, спадкоємців, найманих робітників. Впроваджуючи на державному рівні податкові пільги, держава стимулює платників податків на проведення різних дій для того, щоб досягнення державної мети. Консультанти в податковій сфері надають клієнтам послуги на договірній основі, що допомагають їм якісно та своєчасно виконати зобов'язання в податковій сфері. Відносно малого та середнього бізнесу варто зазначити, що у функції податкових консультантів, які їх супроводжують входить ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, проведення розрахунку заробітної плати, що є достатньо вигідніше, ніж мати при собі штатного менеджера та бухгалтера. Разом з цим податковий консультант несе відповідальність за здійснену роботу та відшкодовує шкоду, яка була заподіяна клієнту на основі проведення обов'язкового страхування, при цьому вигода для кожного платника податків є очевидною [5].

2. В системі податкового консультування спостерігається вигода не лише замовників, а й податкових органів та різних відомчих організацій. Набутий досвід свідчить про те, що податкове консультування, яке проводиться на якісному рівні сприяє поступовому підвищенню загальної ефективності соціальних відрахувань та стягнення податків, дозволяє підвищити якість діловодства в соціальних фондах та податкових органах. Кожного року податкова адміністрація Німеччини шляхом затвердження відповідної постанови заохочує різних платників податків до використання в своїй діяльності послуг податкових консультантів через перенесення терміну подачі податкових

декларацій протягом 4–7 місяців. Варто також акцентувати увагу на тому, що в Німеччині функціонує загальна система оподаткування, в України використовується додатково спрощено. Тому можна припустити те, що для формування налагодженого механізму податкового консультування в Німеччині немає потреби введення подібної системи оподаткування для скорочення рівня навантаження на розвиток малого та середнього бізнесу, що безпосередньо пов'язано із процесом адмініструванням податків.

3. Клієнти звертаються до консультантів у податковій сфері не лише для того, щоб належним чином підготувати потрібну документацію в різні податкові органи. Вони пов'язують роботу консультантів в податковій сфері та впевненість в тому, що проведенням консультування можна «попередити» переплату або недоплату податків. В Німеччині затверджують загальновизнані принципи оподаткування, які закріплюються в Конституції. Важливим таким принципом є справедливість до стягнення податків. Так, саме якісне планування податків сприяє виконанню такого принципу.

4. Податкових консультантів Німеччини вважають структурним елементом існуючої системи правосуддя в сфері податкового права. Вони мають зобов'язання відповідно до своїх повноважень додержуватися визнаних правових норм професійної етики, здійснювати захист своїх законних прав та інтереси перед судовими органами та податковими органами. Важливе місце в цьому аспекті посідає проведення досудової процедури розгляду різних податкових спорів, що в комплексі дозволяє утримувати в рамках витрати клієнтів на проведення правового захисту. Особливості податкового права та його взаємозв'язок з економікою зміцнили позиції консультантів в сфері податкового консультування [3, С. 56-58].

5. Податкові консультанти, які являються спеціалістами в сфері оподаткування мають змогу спілкуватися з різними представниками податкових органів. Тому податкові консультанти виступають у формі посередників між податковими органами та платником податків, не ігноруючи при цьому функцій.

6. Разом з послугами, які безпосередньо пов'язані з проведенням

оподаткуванням в Німеччині податкові консультанти надають й інші, неврегульовані законодавством послуги, які мають консалтинговий характер. Це питання в першу чергу пов'язано з проведення економічного аналізу, проведенням калькуляцією видатків, здійсненням плануванням на короткостроковий період та на стратегічному рівні, підготовкою різної проектно-кошторисної документації, документів для одержання неподаткових державних дотацій та банківських кредитів. Тому можемо зазначити, що робота податкових консультантів є необхідною, важливою та ефективною як для платників податків, так і для різних податкових органів.

Отже, узагальнивши досвід діяльності Палати податкових консультантів Німеччини чинна система податкового консалтингу Німеччини формує ряд переваг для різних сторін правовідносин в податковій сфері. Для платників податків перевагами застосування послуг податкового консультування є можливості скоротити податкові платежі. Споживачами податкових послуг є приватні особи, представники малого та середнього бізнесу та некомерційні організації, доходи яких підлягають оподаткуванню. Держава, впроваджуючи податкові пільги намагається стимулювати різних платників податків на конкретні дії для того, щоб досягнути поставленої мети [5, С. 14-15].

Податкові консультанти можуть надавати платникам податків послуги, які дозволяють допомагати якісно та своєчасно виконати податкові зобов'язання. Відносно малого та середнього бізнесу всі податкові консультанти Німеччини ведуть для бухгалтерський облік та формують фінансову звітність, а також проводять розрахунок заробітної плати, яка є більш вигіднішою, ніж мати штатного бухгалтера або менеджера. Саме податковий консультант несе відповідальність за свою роботу та може відшкодувати клієнту шкоду на базі страхування В цій системі є певна вигода і для податкових органів, а також інших організацій. Набутий досвід свідчить про те, що податкове консультування сприяє підвищенню загальної ефективності стягнення податків та соціальних відрахувань, а також сприяє збільшенню рівня якості діловодства в різних податкових органах та соціальних фондах.

2.3. Аналіз вітчизняного ринку податкового консультування

З метою вирішення завдань, які виникають на практиці з питань удосконалення вітчизняної податкової системи та питань актуалізації податкової політики у 2001 року була створена професійна громадська організація на всеукраїнському рівні, а саме Спілка податкових консультантів України. Вона має право на членство в Європейській конфедерації податкових консультантів з 2013 року. Ця спілка сформована для забезпечення захисту інтересів її членів з соціальних та економічних питань, з консолідації та координації та консолідації дій її членів у напрямку формування відносин економічного та соціально-трудового характеру, що об'єднується на засадах рівності та добровільності всіх громадян України, трудових колективи суб'єктів господарювання, їх об'єднань та різних громадських організацій за спільними інтересами. Завдання Спілка податкових консультантів України покажемо на рис. 2.4.

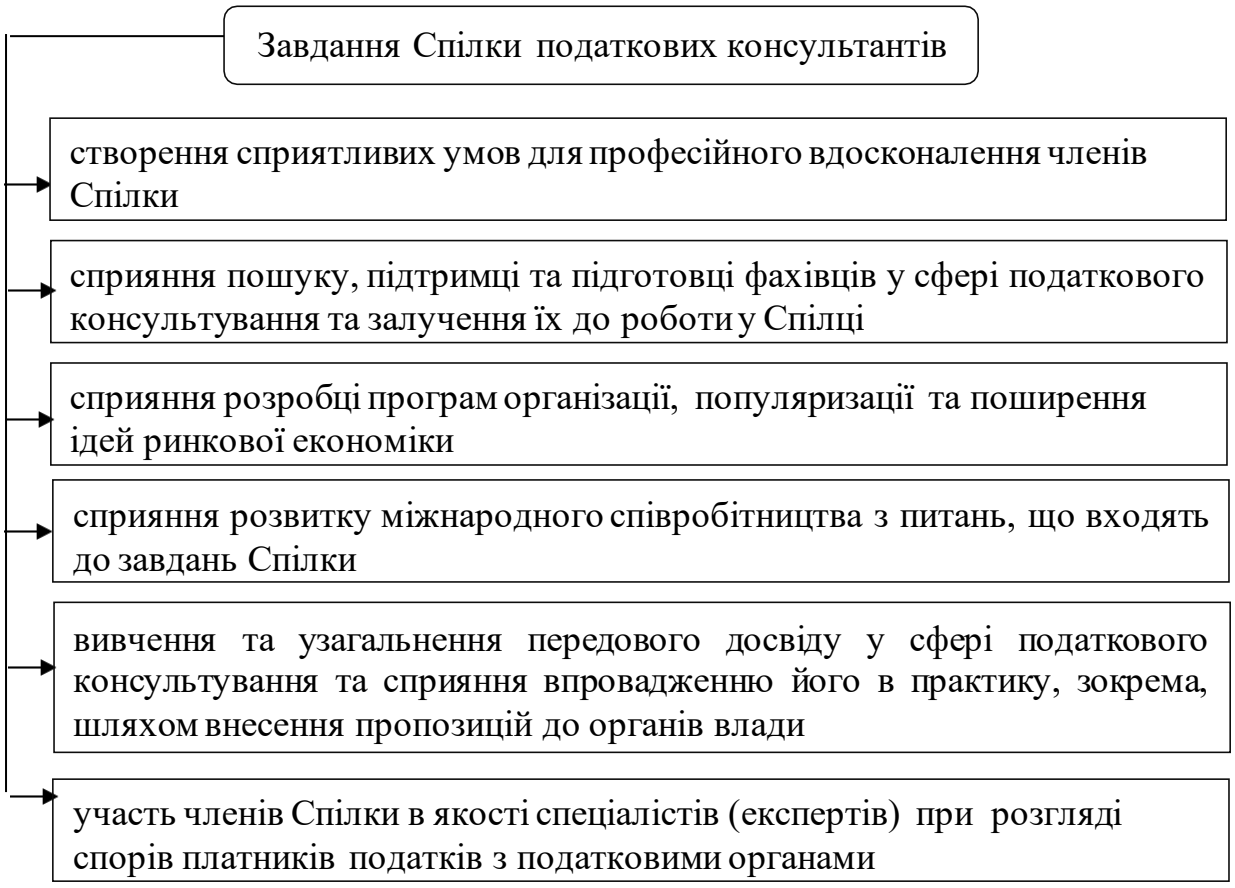

Рис. 2.4. Завдання Спілки податкових консультантів України [5]

Спілка податкових консультантів України проводить роботу на принципах добровільності, законності, свободи гласності, незалежності, рівноправності та відповідальності за здійснення зобов’язань. Зазначимо, що представництва цієї Спілки розташовані в усіх обласних центрах. Для того, щоб стати членом Спілки податкових консультантів потрібно мати відповідну вищу освіту за напрямком бухгалтера, економіста або юриста, а також отримати письмову рекомендацію відносно прийому в члени Спілки від двох дійсних членів та надати відповідної форми заяву у письмовій формі додавши витяг з трудової книжки за 5 років роботи. Варто відзначити, що саме цією Спілкою розробляється програма з підготовки її членів для складання кваліфікаційного іспиту з метою одержання сертифіката «Консультант з податків та зборів», який видається кваліфікаційною комісією цією спілкою.

Основний перелік питань, які включаються в програму стосуються характерних рис вітчизняної системи оподаткування, її функціонування, адміністрування загальнообов'язкових зборів та податків, роботи різних контролюючих органів в напрямку оподаткування. Члени цієї спілки приймають участь у підготовці пропозицій відносно формування умов для подальшого залучення інвестицій та в здійсненні бізнес зустрічей на регіональному рівні з наданням відповідної презентації цих законопроектів.

В 2021 році Спілка податкових консультантів активно приймала участь в розробці наступних питань:

1. сприяння проведення підготовки проєктів нормативно-правових актів, які в першу чергу випливають із статутних завдань Спілки та в напрямку розвитку податкового законодавства в цілому;
2. проведення та організація нарад, шкіл обміну, семінарів, які мають досвід статутної діяльності;
3. формування ефективної інформаційної бази;
4. розповсюдження даних щодо своєї роботи та пропаганди своїх цілей;
5. представлення власних інтересів в різних громадських та державних органів.

Також в Україні здійснює свою діяльність громадська організація Палата податкових консультантів, яка працює на добровільних засадах, що передбачає єдність всіх інтересів фізичних осіб для належного захисту законодавчих прав та свобод, задоволення економічних, соціальних та податкових інтересів. Важливим завданням роботи цієї Палати є подальший розвиток податкової культури різних платників податків та представників виконавчих органів влади, можливого вплив на збільшення загальної ефективності вітчизняної податкової системи, забезпечення подальшого розвитку сформованого інституту податкового консультування [11, С. 85-89].

Відповідно до Статуту Палати напрямками її роботи є наступні:

1. проведення організації навчальної, видавничої, інформаційно-аналітичної, просвітницької та науково-методичної роботи, яка спрямовується на подальший розвиток культури збору та сплати податків;

2. формування єдиного інформаційного простору для її членів, розповсюдження даних для досягнення напрямів її роботи;

3. об'єднання інтелектуальних здібностей спеціалістів, експертів та науковців в напрямку оподаткування для обміну набутого досвіду та даними щодо результатів досліджень та сприяння їх розвитку;

4. здійснення співробітництва з іншими спілками, організаціями та об'єднаннями з питань проведення своєчасного захисту інтересів різних платників податків;

5. дослідження позитивного досвіду для проведення податкових реформ у різних країнах світу, а також популяризація різних інструментів для здійснення відповідних реформ в Україні;

6. забезпечення обміну набутого досвіду між різними членами палати з питань проведення податкового планування та подальшого стимулювання економічного розвитку;

7. сприяння захисту законодавчих прав різних платників податків через надання допомоги представницького та консультативного характеру, а також через використання інших юридичних інструментів;

8. передача та розробка суб'єктам ініціативи із розробки законопроектів, що забезпечують скорочення податкового тиску, подальшого підвищення загальної ефективності податкового механізму та викликання із сторони платників податків повагу до прийнятих законів та довіру до влади;

9. сприяння формування діалогу між органами державної влади та платниками податків, розвитку партнерських відносин між бізнесовими структурами та державними органами;

10. прийняття участі її членів в якості експертів та спеціалістів під час розгляду спорів різних платників податків з відповідними фіскальними органами;

11. здійснення порівняльних досліджень з питань, які стосуються збалансування загального рівня надходжень до державного бюджету та витратами держави, а також оприлюднення результатів досліджень;

12. стимулювання відповідних досліджень, які стосуються впливу процесу оподаткування та загальних витрат на економічний розвиток;

13. розповсюдження інституту податкових консультантів;

14. подальший розвиток податкової медіації [20].

Зауважимо, що ринок податкових консультантів в України в першу чергу представлений організаціями, які надають різні податкові послуги. Серед них варто виділити Асоціацію платників податків України, яка є неприбутковою громадською організацією, яка створена на засадах рівноправності та добровільності, єдності інтересів для реалізації законодавчих прав та свобод для подальшого представництва та надання захисту інтересів платників податків економічного та соціального характеру на місцевому, галузевому, всеукраїнському та регіональному рівнях для консолідації та координації дій членів в розвитку економічних та соціально трудових відносин.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми податкового консультування на міжнародному рівні

В умовах глобалізації економіки проявляється досить стрімке зростання загальної кількості компаній, які займаються податковим консультуванням, набувають поширення структур, процесів та практик в цій сфері від національної сфери до загальних глобальних процесів. Крім цього посилюється взаємозалежність країн в економічному плані, а також формується цілісна економічна система, що охоплює територію всіх країн та обґрунтовує власні правила гри економікою різних країн [43].

В сучасних умовах також прослідковується світогосподарський розвиток через формування електронної та цифрової економіки відмінною рисою якої є пріоритетна роль знань та перевага інтелектуальної складової. У зв'язку із цим процес залучення інтелектуального ресурсу у формі податкового консультування стає потребою для того, щоб забезпечити стратегічний розвиток підприємств в довгостроковому періоді. У зв'язку з поширенням глобалізації також спостерігаються наступні тенденції розвитку податкового консультування:

1. Інституціоналізація пов'язана із формуванням глобального ринку податкових консалтингових послуг, при цьому виникає потреба в інститутах, які можуть організовувати, регулювати та сприяти загальній ефективності роботи консалтингових фірм на міжнародному ринку. Стандартизація податкової консалтингової роботи має окреслювати інструкції та правила, а також надавати характеристики продуктів податкового консультування, послуг та основних їх результатів для того, щоб досягти учасниками процесу податкового консультування консенсусу. Процес формування стандартів у сфері податкового консультування повинна привести до можливого подолання непрозорості та

закритості податкового консалтингового процесу.

Основним завданням інституціоналізації податкового консультування являється уточнення різних галузевих меж, а також розробка стандартів для надання послуг консалтингового характеру, закріплення статусів, прав, норм та ролей, що здійснюють податкові консультанти.

2. Транснаціоналізація характеризується тим, що малі та середні податкові консалтингові компанії залишають ринок загального консультування внаслідок значної конкуренції. Здебільшого, вони об'єднуються з великими консалтинговими компаніями, при цьому посилюючи концентрацію бізнесових структур, з іншого спостерігається тенденція до того, що переважна більшість малих компаній, які схиляються до індивідуальної практики, при цьому мінімізуючи загальні витрати. Зауважимо, що група транснаціональних гігантів, які були розглянуті в попередньому розділі домінують на сучасному ринку послуг в податковому консалтингу. Прикладом активної експансії є представники «Великої Четвірки»: «PricewaterhouseCoopers», «Deloitte Touche Tohmatsu», «Ernst & Young» та «KPMG». Всі ці компанії здебільшого акцентують увагу на поступовому розширенні напрямку своїх послуг, при цьому досягнувши статусу консультантів широкого профілю та мали змогу посісти лідерські позиції на міжнародному ринку податкового консультування [36, С. 61-62].

3. Процес універсалізації характеризується використанням інформаційних технологій, у зв'язку з цим спеціалізація лідерів міжнародного консалтингу стає умовною, а політика поглинань та злиття дозволяє сприяє їх поступовій універсалізації. В цьому напрямку досить часто вживається дефініція «інтегрований консалтинг», що окреслює конкретний вид консультаційної роботи, при якому об’єднується декілька видів податкового та фінансового консалтингу для поступового вирішення таких задач як в першу чергу діагностування основних проблем в цій сфері, розробка та подальша реалізація більш оптимальних рішень консалтингового характеру.

4. Інтелектуальна капіталізація, що проявляється у тому, що з

розвитком економічних знань основним чинником успіху роботи компанії в сфері податкового консультування стає накопичення загального інтелектуального капіталу. Це можна досягнути за рахунок розвитку або збереження кваліфікованого персоналу. Зауважимо, що міжнародні податкові консалтингові компанії залучають фахівців з відповідною освітою, експертів в сфері управління, а також забезпечують їх покращення через підвищення кваліфікації та накопичення сформованого досвіду, а також формують достатні стимули для того, щоб продовжити діяльність в такій компанії.

5. Еволюція технологій у маркетинговій сфері податкового консалтингу. Процес перетворення податкового консалтингу в перспективний бізнес сприяє зміні відношення консалтингових фірм до існуючих маркетингових технологій. Традиційним підходом в цій сфері являється відмова від поширення прямої реклами в різних засобах масової інформації та цільових маркетингових програм. Переважна більшість лідерів в напрямку податкового консалтингу на міжнародному рівні створили маркетингові підрозділи, що займаються процесом плануванням масштабних рекламних кампаній та створення відповідного іміджу компанії в засобах масової інформації з використанням транснаціональних інформаційних агентств [22].

6. Поступова модернізація існуючих клієнтсько-партнерських відносин. Результатом роботи податкових консультантів є формування звіту по проєктам з відповідними висновками та рекомендаціями. В переважній більшості клієнти очікують від податкових консультантів шляхом запровадження рекомендацій та доведення їх до результатів. Процес модернізації сформованих відносин консультанта та клієнта полягає в тому, щоб клієнт залучався до процесу податкового консультування та стає учасником консультаційної команди. Це можна досягти шляхом створення еталонних принципів роботи членів професійного товариства.

Внаслідок характерних рис міжнародних відносин та наявності значних відмінностей у правовому регулюванні, податковий консалтинг на

міжнародному рівні стикається з потребою вирішення наступних питань, зокрема:

– проведення реєстрації суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями, їх обслуговування та правова підтримка для ведення бізнесових структур в інших країнах світу;

– здійснення реєстрації юридичних осіб як в офшорних зонах, так і за межами кордону;

– заснування різних трастів та фондів;

– проведення юридичного супроводу та подальша підготовка загальних інвестицій;

– надання допомоги в процесі відкриття рахунків у різних банківських установах;

– проведення обліку та контролі роботи компаній відповідно до стандартів, які прийняті на міжнародному рівні;

– оформлення допомоги в процесі формування контрактів та інших правових документів;

– здійснення юридичного супроводу діяльності компанії та основних її підрозділів;

– проведення планування податкових відносин на міжнародному рівні для мінімізації існуючих податкових виплат [4, С. 79-80].

Зауважимо, що податковий консультант в процесі здійснення своєї роботи має дотримуватися норм поведінки та професійних цінностей. Ці питання являються важливими для формування ефективних відносин між клієнтами та податковими консультантами.

До основних цінностей та загальних принципів діяльності податкового консультанта можна віднести наступні положення:

1. Податкові консультанти проводять свою професійну роботу в межах власної компетенції, що окреслюється базовою освітою, основними формами для підвищення кваліфікації та професійним досвідом.

2. Податкові консультанти проводять свою професійну роботу в нових галузях або застосовують більш нових методик лише після їх вивчення, а також проходження навчання та податкового консультування у наведених методиках експертів.

3. В цій сфері діяльності ще не вироблені методики та стандарти, тому варто здійснювати все можливе для того, щоб підвищити загальну компетентність своєї роботи та поступово знизити основні ризики клієнтів.

4. Податкові консультанти проводять обговорення з своїми клієнтами загальні питання конфіденційності, при цьому вводяться необхідні обмеження на використання даних, які одержані під час проведення роботи.

5. Податковий консультант втілює власний індивідуальний підхід до кожного окремого клієнта, при цьому максимально враховує існуючу ситуацію в компанії.

6. Податковий консультант, що неухильно дотримується договірних зобов'язань та надає відповідні повідомлення клієнтам щодо нових обставин для подальшого пошуку компромісу.

7. Податковий консультант повинен нести персональну відповідальність за конкретний результат.

8. Всі податкові консультанти ведуть свою роботу у відповідності до діючого законодавства [16, С. 262-265].

Загальні положення етичного кодексу поведінки податкового консультанта передбачає дотримання наступних положень:

1. Формування щирих, доброзичливих та правдивих стосунків з кожним клієнтом.

2. Обов'язкове врахування принципів, норм та цінностей, які затверджені в компанії клієнта.

3. Обов'язкове дотримання існуючих договірних зобов'язань.

4. Поступове розмежування професійних та особистих відносин з кожним окремим клієнтом.

5. Своєчасне недопущення та попередження конфліктів, при їх можливому прояві перенесення у конструктивний напрямок.

6. Врахування можливих реакцій клієнта на безпосередні дії податкового консультанта з обов'язковим налагодженням зворотного зв'язку.

7. Більш терпиме ставлення до поведінки клієнта, якщо вона є негативною.

8. Формування позитивних відносин та недопущення формалізму.

9. Орієнтація кожного окремого клієнта на відносини в довгостроковому періоді.

При організації діяльності податкового консультанта з клієнтами варто закріпити взаємозв'язок з однієї сторони між претензіями замовників з приводу існуючих цінностей, етичних норм та пріоритетів, з іншої сторони з приводу можливих компромісів між ними [19].

Основними претензіями замовників щодо діяльності податкових консультантів являються наступні:

– застосування шаблонних та стандартних підходів до податкових консультантів для вирішення нестандартних проблем компанії;

– недостатній рівень професіоналізм податкових консультантів, їх орієнтація на процес і дотримання формальних ознак роботи, а не на кінцевий результат;

– не виявлення потреб компаній з врахуванням особливостей їх роботи, відсутність основних критеріїв для оцінки проміжних та кінцевих результатів податкового консалтингу;

– не враховуються тенденції розвитку компаній, внутрішня та зовнішня соціально-економічна ситуація, їх галузева робота;

– нечіткий зв'язок між клієнтом та консультантом, неврахування його пропозицій, а також незалучення клієнта до податкового консалтингу;

Усунення всіх проблем дозволить забезпечити дотриманням етичних та професійних норм податкового консалтингу, а з іншого знайти компроміси між клієнтом та консультантом.

Гармонізуючи міжнародний досвід в податковому консультуванні варто звернути увагу на проблемні питання в цій сфері, які склалися в Україні, зокрема до них можна віднести:

1. Відсутність основних вимог відносно затвердженого порядку для оформлення податкових консультацій, а саме викладення їх на бланку, візування та скріплення печаткою, особливо відносно відповіді, яка надана в електронній формі, а також не виключені загальні проблеми з потребою доказу реальності проведених податкових консультацій.

2. Індивідуальний характер проведення податкових консультацій, внаслідок чого вже наданими консультаціями з подібної тематики різним платникам податків користуватися заборонено.

3. Достатньо тривалий термін для одержання податкових консультацій.

4. Потреба в здійсненні постійного моніторингу конкретним платником податку існуючого податкового законодавства, враховуючи той факт, що податкова консультація використовується протягом конкретного терміну дії правової норми, яка стосується загальних питань оподаткування, а також проведення ефективного контролю.

5. Дотримання лаконічності, прозорості та вимог до стилю, викладення питань по суті.

6. Неможливість одержанням конкретним клієнтом податкової консультації гіпотетичного питання або напряму подальшої роботи.

7. Відсутність ієрархічної послідовності для того, щоб направити клієнту запит на одержання індивідуальної податкової консультації, що стало причиною відмови вищих податкових органів від надання обґрунтованої відповіді.

8. Відсутність чіткого посилання на пріоритет проведення податкових консультацій.

9. Формалізм при наданні відповіді та керування відомчими інтересами під час розгляду спірних питань [23].

3.2. Пріоритетні шляхи реформування системи податкового консультування в Україні з урахуванням зарубіжної практики

В сучасних умовах консультування на міжнародному рівні відноситься до сегмента «business to business», оскільки в цьому взаємодіють різні юридичні особи. Однак власники та управлінці клієнтських організацій мають зацікавленість в результатах проведення консалтингового процесу, зокрема в зростанні їх загальної ефективності, що відбувається через професійну самореалізацію. Тому варто окреслити потреби, які виникають у замовників послуг консалтингового характеру, зокрема:

- удосконалення іміджу як консалтингової компанії, так і власника;
- збільшення загального рівня прибутковості;
- закріплення статусу надійного партнера;
- набуття нового досвіду та знань;
- підвищення загальної ринкової вартості бізнесових структур;
- розвиток клієнтської бази, зокрема наявних та потенційних клієнтів [25, С. 78-79].

З подальшим розвитком зовнішньоекономічних зв’язків податковий консалтинг набуває певні особливості, що окреслюють його конкурентоспроможність та актуальність. Основними інноваційними тенденціями в розвитку податкового консалтингу на міжнародному рівні являється його орієнтація на існуючі національні ринки, які розвиваються на основі інтелектуальних технологій.

Зауважимо, що передумовами формування попиту на податкові консультаційні послуги являються наступні:

- завантаженість управлінців компаній, що унеможливлює самостійному вирішенню існуючих проблем розвитку компанії;
- необхідність в проведенні незалежної оцінки роботи суб'єкта господарювання;

– потреба в підвищенні загальної ефективності процесу виробництва та ведення бізнесу за умов конкуренції та поступового ускладнення проблем управлінського характеру;

– здійснення інтеграції в світове господарство, а також поступова інтернаціоналізація стандартів і вимог;

– потреба в ініціації змін в системі організації;

– подолання різних стереотипів для вирішення нагальних проблем;

– проведення навчання персоналу більш новим технологіям.

Досить тривалий час споживачами податкових консалтингових послуг були промислові суб'єкти господарювання. Вони формували різні вимоги до продуктів в сфері консалтингу та закріплювати правила для активної взаємної співпраці з консультантами. Скорочення загальної частки виробництва у ВВП переважної більшості країн світу сприяло входженню податкового консультування в інші напрямки економіки. В сучасних умовах активними учасниками ринку податкового консультування являються компанії комунального, телекомунікаційного та фінансового секторів, а також засобів масової інформації та сфер телекомунікації [30].

Визначальним гравцем на вітчизняному ринку податкового консалтингу є державний сектор. Процес залучення податкових консультантів до процесу розробки та надання експертної допомоги при затвердженні управлінських рішень в різних країнах світу на даний етап є нормою.

Виокремлюють наступні види потреб суб'єктів господарювання, до вирішення яких можуть залучатися податкові консультанти:

– здійснення корпоративного розвитку;

– організація операційного розвитку;

– оптимізація інформаційно-технологічного розвитку;

– підбір відповідних кадрів.

Враховуючи відношення податкового консультанта до процесу організації виділяють два види податкового консультування – відповідно до яких будуть

формуватися пропозиції для подальшого розвитку міжнародного податкового консультування. Відзначимо, що при здійсненні зовнішнього податкового консультування компанія запрошує сторонніх консультантів на чітко визначених правилах в договорах. Внутрішнє консультування передбачає організацію роботи податкового консультанта з підпорядкуванням конкретному керівнику суб'єкта господарювання.

Зауважимо, що до зовнішніх консультантів можна віднести наступні компанії:

1. Консультаційні фірми багатофункціонального профілю, в яких працює близько 500-1000 податкових консультантів. Переважна частина таких фірм мають близько 20 філіями у різних країнах світу. Їх розміри мають справу з складними проблемами та різними, тому їх ще трактують як «фірми з управлінського консультування з повним набором послуг». Крім цього вони демонструють різні методики, які вирізняють їх від інших видів компаній.

2. Служби, які проводять податкові консультації для різних керівників великих за розмірами організацій, які схожі на консультаційні фірми, їх незалежний стан та особливий статус надають переваги в процесі формуванні іміджу, а також при отриманні замовлень. Все це закріплює вимогу в наданні високої якості податкових консалтингових послуг.

3. Середні та малі податкові консультантські фірми, їх штат налічує близько 50-100 консультантів. Досить часто вони можуть займатися консультуванням управлінського характеру малих та середніх фірм на регіональному рівні. Напрямами в податковому консультуванні є процес управління кадрами, формування корпоративної стратегії, проведення оцінки складності роботи та системи маркетингу, а також оптимізація механізму управління різними виробничими процесами. При цьому має місце їх спеціалізація у роботі підприємств в декількох галузей промисловості або сфери послуг [31].

4. Підприємства, які можуть надавати технічні послуги спеціального характеру, в основному представлені різними компаніями, в склад яких входять

експерти з математики, дослідження операцій та обчислювальної техніки. Вони пропонують різні спеціальні послуги в сфері прогнозування, моделювання, стратегічних досліджень, проведення аналізу та подальшого проєктування систем. Такі організації є незалежними та здебільшого включаються до складу науково-дослідного інституту або вузу.

5. Різні консультативні підрозділи здебільшого в управлінських установах, які формуються як частина консультаційних організацій, в тому числі й в податковій сфері, що надають свої кадри у лізинг для того, щоб провести навчання співробітників існуючого клієнтського підприємства.

6. Індивідуальні консультанти в переважній більшості є універсалами, які мають значний досвід в сфері управління та вирішення різних проблем, або являються вузькопрофільними експертами. Сильною стороною цих експертів являється поширення гнучкого та індивідуалізованого підходу до вирішення завдань.

7. Експерти, для яких податкове консультування не являється основним видом проведення професійної роботи, зокрема це можуть бути інструктори, професори, науковці та лектори.

8. Виконавці податкових консалтингових послуг нетрадиційного профілю, зокрема це є продавці та постачальники засобів зв'язку та комп'ютерної техніки, постачальники програмного забезпечення, а також організації, які здійснили перетворення внутрішніх служб податкового консультування в зовнішні [22].

Відносно внутрішнього податкового консультування зазначимо, що воно організовується наступними способами:

1. Виокремлення спеціальної посади податкового консультанта, на яку можуть поставити експерта, який володіє експертними та знаннями і вміннями неформалізованого характеру, при цьому він себе добре зарекомендував, тривалий період часу здійснював свою роботу на підприємстві, має практичний досвід роботи в фінансовій, кадровій, виробничій, технічній та юридичній сфері.

2. Здійснення організації підрозділу спеціального напрямку, здебільшого як раз податкового, який на базі планової роботи виявляє основні проблеми

суб'єкта господарювання та розробляє рекомендації відносно їх вирішення, а також проводить заходи з вдосконалення існуючих бізнес-процесів. Подібний підрозділ варто включити до механізму управління якістю послуг підприємства.

3. Створення інституту наставництва у внутрішньо фірмовому середовищі, в такому випадку роль податкового консультанта-наставника виступають не лише управлінці, а й висококваліфіковані працівники, що проводять податковий консалтинг в наступних напрямках:

– проведення навчання та адаптація на професійному рівні недосвідчених працівників;

– безпосередня участь спільно з експертами суб'єктів господарювання у вирішенні проблем виробництва та подальшої реалізації інноваційних та науково-технічних проєктів.

4. Виділення такої одиниці як радника керівника, в цьому випадку проводяться індивідуальне податкового консультування керівника, здійснення його основних завдань, що мають неординарний характер та безпосередньо пов'язані з конфіденційними даними та службовою таємницею.

5. Формування штабної структури, яка включає в себе різних експертів, що дозволяє вирішувати певну проблему у комплексі. Такий штаб може мати цільове призначення, формуватися під певний процес або проєкт.

6. Податковий консультант у формі тимчасового керуючий суб'єктом господарювання. Для тих підприємств, які знаходяться в кризі може використовуються самоусунення керівника від управління та призначення податкового консультанта.

Для забезпечення максимальної загальної ефективності процесів розвитку варто об'єднувати зусилля податкових консультантів внутрішніх та зовнішніх факторів у впровадженні затвердження цілей через те, що недоліки одних компенсуються за рахунок переваг інших (табл. 3.1.).

Таблиця 3.1

Переваги та недоліки податкового консультування різних форм [36]

Вид	Переваги	Недоліки
Зовнішнє	1. Досить тривалий професійний та практичний досвід роботи. 2. Незалежність та певна об’єктивність думки. 3. Інноваційність рішень та ідеї.	1. Недостатній рівень знань особливостей роботи суб'єктів господарювання. 2. Неякісний рівень та формальне виконання робіт. 3. Обмежений термін роботи у конкретно визначений проєктний термін. 4. Додаткові витрати часу на соціальну та професійну адаптацію податкових консультантів. 5. Ймовірність розголошення комерційної таємниці. 6. Досить висока вартість послуг.
Внутрішнє	1. Володіння знаннями специфіки організації та можливостей вирішення проблемних ситуацій. 2. Можливість ефективного та швидкого впровадження затверджених управлінських рішень. 3. Збереження конфіденційних даних. 4. Нижчий рівень загальних витрат.	1. Залежність податкового консультанта від керівників. 2. Суб'єктивність думки податкового консультанта. 3. Недостатній рівень професіоналізму та досвіду. 4. Відсутність напрацьованих технологій податкового консалтингу. 5. Прив'язка податкового консультанта до стереотипних рішень..

Сформована з кваліфікованих фахівців компанії робоча група має очолюватися внутрішнім податковим консультантом та має стати основою для майбутніх змін після здійснення своїх завдань зовнішніми податковими консультантами. Таким чином компанія може підтримувати визначений рівень організаційного розвитку для здійснення періодичного спостереження зі сторони зовнішніх консультантів [42].

Важливим елементом у програмі змін являється той факт, що компанія продовжує роботу у визначений термін, коли вводяться відповідні зміни. Визначна роль податкового консультанта полягає у тому, щоб довести управлінцям компаній важливість якісних змін у бізнесових структур з врахуванням діючих податків та зборів. Клієнтові та податковому консультанту варто удосконалювати свою роботу в таких перспективних напрямках:

1. Прийняти факт подвійної перспективи відносно ведення бізнесу, сплати податків та прояву ініціатив з приводу того як варто вести бізнес. Для того, щоб забезпечити успіх конкретної компанії варто проявляти активну позицію менеджменту та залучати наявний персонал до змін.

2. Надати відповідні повноваження відносно перспектив розвитку з обов'язковим врахуванням податкових змін. Зауважимо, що у переважній більшості компаній для управління змінами обираються управлінці середньої ланки. щоб управляти щоденною роботою компанією.

3. Керування змінами з чітким стратегічним баченням – з метою виконання своїх обов’язків відносно ведення бізнесу та змін у бізнесі, як управлінці, так і податкові консультанти мають бачити чітку картину майбутнього організації.

4. Управління компаніями з чіткою програмою дій. Організацією варто керувати декількома програмами дій для ведення бізнесу та для його зміни. У тому разі коли організація матиме перспективи для зміни і ведення бізнесу необхідно мати детальні списки цілей та проєктів з врахуванням цих перспектив.

5. Управління результатами компанії на формах з врахуванням пропозицій податкового консультанта. На засіданні ті менеджери, які відповідають за результати, повинні надавати відповідні звіти про хід робіт, оцінювальні листи і визначати наступні кроки досягнення цілей.

6. Управління змінами через можливості. Якщо компанія збирається виконувати декілька пунктів у програмі дій щодо ведення бізнесу, а також у програмі дій щодо змін, враховуючи свої можливості через зростання обсягів відповідальності [42].

ВИСНОВКИ

В роботі розглянутий міжнародний досвід податкового консультування в України. На основі цього дослідження можемо узагальнити наступні висновки:

1. На основі поглядів вчених було визначене власне трактування податкового консультування, яке проявляється у формуванні роз'яснень та вмінні донести раціональних підходів відносно можливого вирішення завдання або ситуації, окреслення способів та шляхів їх реалізації. Подальший розвиток податкового консультування потрібний для того, щоб налагодити партнерських відносин між різними суб'єктами оподаткування та фіскальними органами. Метою такого консалтингу є безпосередня передача досвіду та основних знань, які надаються виключно на платній основі та можуть виконуватися з допомогою клієнтів. Під консалтингом вбачають надання професійної допомоги в напрямку вирішення проблем з формування та управління організацій, що проводиться особою або певною групою осіб, які не являються власниками або працівниками таких організацій. Із затвердженням спеціальних нормативно-правових актів, які стосуються питань податків та процесу оподаткування під консультуванням в податковій сфері розглядають певну передачу професійних знань організацій та інших клієнтів з використанням спеціально кваліфікованих осіб, що надають допомогу конкретному замовнику в питаннях виявлення проблем з оподаткування, аналізу їх та розробки рекомендації відносно їх ліквідації, а при потребі сприяти вирішенню таких проблем.

2. Проводячи аналіз існуючого ринків консультування в податковій сфері всі країни розділити на такі групи: група країн, в яких проводиться регулювання існуючого ринку послуг з консультування та країни, в яких відсутня нормативно-правова база, за якою регламентується консалтинг в податковій сфері. До першої групи відносяться країни Європи, а саме Італія, Польща, Німеччина, Хорватія, Чехія, Люксембург, Австрія, Франція, Португалія, Люксембург та Словаччина. На цих територіях функціонують спеціальні правові акти, які розкривають

загальні питання податкового консультування. Друга група країн включає Великобританію, Швейцарію, Голландію, Фінляндію, Бельгію та Іспанію. Зокрема, у США консультування в податковій сфері немає правового регулювання, проте воно залишається досить затребуваних, навіть у напрямку формування сімейних фінансів. Окреслимо характерні риси податкового консультування в США, а саме кожен із податковий консультант має право надавати послуги консалтингового характеру лише відносно одного податку, а не податкового механізму в цілому. У світовій спільноті функціонує незначна кількість гігантів, які демонструють домінування в сучасному професійному консалтингу в сфері оподаткування, тому вони й визначають політику в консалтинговій індустрії у світі.

3. З метою вирішення завдань, які виникають на практиці з питань удосконалення вітчизняної податкової системи та питань актуалізації податкової політики у 2001 року була створена професійна громадська організація на всеукраїнському рівні, а саме Спілка податкових консультантів України. Ця спілка сформована для забезпечення захисту інтересів її членів з соціальних та економічних питань, з консолідації та координації та консолідації дій її членів у напрямку формування відносин економічного та соціально-трудового характеру, що об'єднується на засадах рівності та добровільності всіх громадян України, трудових колективи суб'єктів господарювання, їх об'єднань та різних громадських організацій за спільними інтересами. В Україні здійснює свою діяльність громадська організація Палата податкових консультантів, яка працює на добровільних засадах, що передбачає єдність всіх інтересів фізичних осіб для належного захисту законодавчих прав та свобод, задоволення економічних, соціальних та податкових інтересів.

4. Виокремлено потреби, які виникають у замовників послуг консалтингового характеру, зокрема: удосконалення іміджу як консалтингової компанії, так і власника, збільшення загального рівня прибутковості, закріплення статусу надійного партнера, набуття нового досвіду та знань, підвищення загальної ринкової вартості бізнесових структур та розвиток клієнтської бази,

зокрема наявних та потенційних клієнтів. З подальшим розвитком зовнішньоекономічних зв’язків податковий консалтинг набуває певні особливості, що окреслюють його конкурентоспроможність та актуальність. Основними інноваційними тенденціями в розвитку податкового консалтингу на міжнародному рівні являється його орієнтація на існуючі національні ринки, які розвиваються на основі інтелектуальних технологій. Враховуючи відношення податкового консультанта до процесу організації виділяють два види податкового консультування – відповідно до яких будуть формуватися пропозиції для подальшого розвитку міжнародного податкового консультування. Відзначимо, що при здійсненні зовнішнього податкового консультування компанія запрошує сторонніх консультантів на чітко визначених правилах в договорах. Внутрішнє консультування передбачає організацію роботи податкового консультанта з підпорядкуванням конкретному керівнику суб'єкта господарювання.

5. В умовах глобалізації економіки проявляється досить стрімке зростання загальної кількості компаній, які займаються податковим консультуванням, набувають поширення структур, процесів та практик в цій сфері від національної сфери до загальних глобальних процесів. Крім цього посилюється взаємозалежність країн в економічному плані, а також формується цілісна економічна система, що охоплює територію всіх країн та обґрунтовує власні правила гри економікою різних країн. В сучасних умовах також прослідковується світогосподарський розвиток через формування електронної та цифрової економіки відмінною рисою якої є пріоритетна роль знань та перевага інтелектуальної складової. У зв'язку із цим процес залучення інтелектуального ресурсу у формі податкового консультування стає потребою для того, щоб забезпечити стратегічний розвиток підприємств в довгостроковому періоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко А. Ю. Адміністративне співробітництво з податкових питань на основі модельних конвенцій ОЕСР: міжнародний досвід. *Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів: зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., 22 груд. 2015 р. / Націон. ун-т ДФС України, Наук.-досл. центр з проблем оподаткування.* Ірпінь : Вид-во Націон. ун-ту ДФС України. 2015. С. 14–17.

2. Безпалько І. Р. Теоретико-методичні засади податкового консультування в Україні. *Ефективна економіка.* 2015. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4543

3. Біліченко О. П. Податкове консультування як напрям підвищення рівня податкової культури в Україні. *Вісник Національного університету цивільного захисту України Серія «Державне управління».* 2022. С. 56-65.

4. Брояков С. В. Ґенеза розвитку податкових консультацій крізь призму історичної ретроспективи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2020. № (46). С. 79-80. DOI https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.46.16.

5. Брояков С. Система принципів податкового консультування. *Knowledge, Education, Law, Management.* 2020. №4 (32), vol. 2. С.14-18 DOI https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.2.3.

6. Вакуленко Є. Податковий консультант як джерело компромату. *Фаховий журнал «Адвокат».* URL: https://iadvocate.com.ua/podatkovyj-konsultant-yak-dzherelo-kompromatu.

7. Васильєв О.В., Німкович А.І. Консалтинг як елемент інфраструктури підтримки бізнесу. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Вип. 15. С. 497–502. URL: http://global-national.in.ua/archive/15-2017/99.pdf.

8. Воронкова А. Є. Основи управлінського консультування. Харків: ІНЖЕК, 2010. 484 с.

9. Воронкова А. Е. Ринок консультаційних послуг в сфері зовнішньоек

ономічної діяльності підприємств. URL: http://manved.at.ua /publ/rinok_konsultacijnikh_poslug_v_sferi_zovnishnoekonomichnoji_dijalnosti_pidpriemstv/2-1-0.

10. Даниленко Ю. В. Розвиток податкового консалтингу в Україні. *Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів : Збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 31 жовтня 2013 р.) / Міністерство доходів і зборів України, Національний університет державної податкової служби України, Науково-дослідний центр з проблем оподаткування.* Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. С. 144–147.

11. Даниленко Ю. В., Оганесян Р. Е. Вітчизняна та зарубіжна практика регулювання податкового консультування. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.* 2015. № 2. С. 85-103.

12. Делойт» в Україні: сайт Deloitte. URL: https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages.

13. Ізмайлов Я., Єгорова І. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. *Бізнес Інформ.* 2020. С.262-269.

14. Звіт про підсумки діяльності Державної податкової служби України за 2021 рік.URL: https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/409589.html.

15. Звіт про глобальний вплив за 2021 рік. URL: https://www2.deloitte.com/ua/uk.html.

16. Ізмайлов Я. О., Єгорова І. Г. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. *Бізнес Інформ.* 2020. №7. С. 262–269.

17. Карпенко О. О. Перспективи розвитку консалтингової діяльності в Україні на основі європейського досвіду. *Причорноморські економічні студії.* 2018. № 27. С. 54–58.

18. Консалтингова діяльність: навч.-метод. комплекс дисципліни (для слухачів магістер. прогр.) / І. В. Спільник; Терноп. нац. екон. ун-т. Т.: ТНЕУ,

2012. 155 с.

19. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/18.pdf.

20. Лебедзевич Я. В. Гармонізація взаємостосунків суб'єктів податкових правовідносин. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2015. Випуск 2(20). С. 263-273.

21. Луцик А. І., Синютка Н. Г. Податковий інструментарій фіскальної політики в умовах діджиталізації фіскального простору. *Світ фінансів.* 2019. Вип. 1. С. 87-97.

22. Любохинець Л. С., Дашевська А. А. Роль міжнародного консалтингу в розвитку національного ринку консалтингових послуг. 2017. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/39.pdf.

23. Маринів Н. А. Актуальні проблеми податкових консультацій та шляхи їх вирішення. *International scientific and practical conference «Actual trends of modern scientific research».* 2020. MDPC Publishing, Munich, Germany.

24. Міжнародні стандарти аудиту і податкове консультування: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" другого (магістерського) рівня / уклад. Ю. О. Лядова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 33 с.

25. Мізецький А. В. Порівняння вітчизняного та світового ринків консультаційних послуг. *Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері: VI Всеукраїнська наукова студентська конференція. Вінниця, ДонНУ імені Василя Стуса,* 2021. С. 78-80.

26. Смірнова О. М. Організаційно-правове регулювання податкового консультування: зарубіжний досвід. *Науковий вісник. Вип. 7–8: Формування ринкових відносин в Україні.* Київ, 2015. 52 с.

27. Сисоєва І. М. Зарубіжний досвід податкового консультування. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. № 16. С. 923–926.

28. Охріменко О. О., Кухарук А. Д. Міжнародний консалтинг: навч. посіб. Київ, НТУУ «КПІ», 2016.

29. Питуляк Н. С., Баховко В. Ю., Чапран Ю. О. Особливості розвитку консалтингових послуг в Україні. *Науковий вісник Мукачівського державного університету.* 2015. № 3. С. 115-119.

30. Понура Ю. В. Організація податкового консультування в системі податкового адміністрування: теоретико-методичний аспект. *Ефективна економіка.* 2019. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.5.40.

31. Податкове право України підручник / О. О. Головашевич, А. М. Котенко, Є. М. Смичок та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка, Н. А. Маринів. Харків : Право, 2019. 440 с.

32. Посібник із застосування Міжнародних стандартів аудиту під час аудиту малих та середніх підприємств / за заг. ред. М. К. Шульман. Тернопіль : Астон, 2015. 624 с.

33. Проект Закону України «Про податкове консультування в Україні». URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/jf24900i?ed=2008_07_10.

34. Притуляк Н. С., Баховко В. Ю., Чапран Ю. О. Особливості розвитку консалтингових послуг в Україні. *Науковий вісник Мукачівського державного університету: Серія Економіка.* 2015. Вип. 1(3). С. 115-119.

35. Рейкін В.С., Макара О.В. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. URL: https://doi.org/ 10.32843/infrastruct39-16.

36. Розумовська О., Андрущенко В. Особливості становлення та розвитку податкового консультування. Сутність та значення процесу податкового консультування. *Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС України* : у 4 ч. Ч. 1. Ірпінь, 2019. С. 61-75

37. Романюк Д., Іванишина О. Сутність та значення процесу податкового консультування. *Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС України* : у 4 ч. Ч. 1. Ірпінь, 2019. С. 66-71.

38. Ткачик Ф. П. Податкове консультування : навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2015. 252 с.

39. Тучак Т. В., Богдан С. В. Концептуальні засади становлення та функціонування інституту податкового консультування. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит*. 2019. Вип. 1(18). С. 312–316.

40. Тучак Т.В., Крутень Х.О. Європейська модель функціонування системи податкового консультування. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 22. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/88.

41. Українська Т. О. Податкова консультація: допомога платнику податків чи фіскальний інструмент податкового органу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 1. С. 211-214.

42. Шевченко А. Консультування в Україні: IT-консалтинг як один з пріоритених напрямів. URL: http://www.rusnauka.com/.

43. Шпильова В. О., Тен С. А. Тенденції та перспективи розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. 2018. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/31.pdf.

44. Юрова Н. В., Чалевич Д. И. Тенденції розвитку міжнародного ринку консалтингових послуг. 2016. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/148917/1/109-118.pdf.

45. Broekhuijsen D.M. A multilateral tax treaty: designing an instrument to modernise international tax law. The Meijers Research Institute and Graduate School of the Leiden Law School of Leiden University, 2017. 311 p.

46. Ernst&Young офіційний сайт. URL: https://www.ey.com/en_ua/global-review/2020/facts-and-figures.

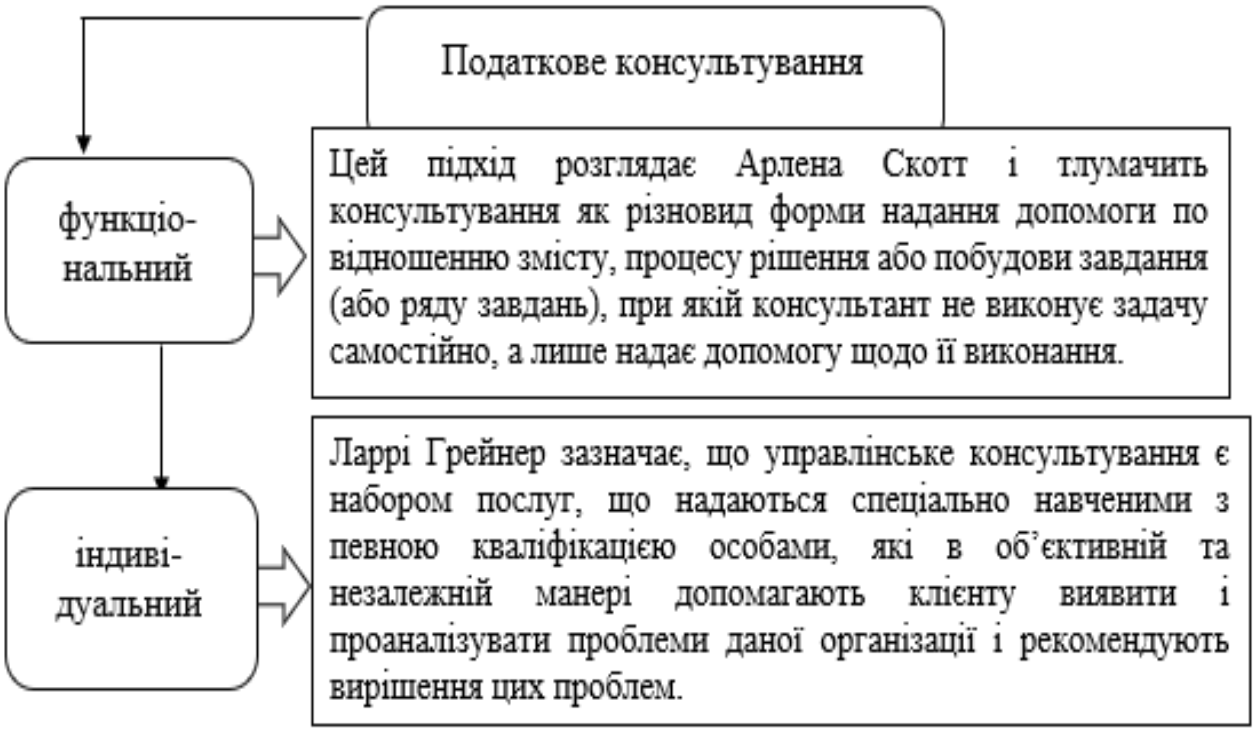
47. KPMG в Україні. URL: https://home.kpmg/ua/uk/home.html.

48. Gartner Market Share Analysis: Consulting Services, Worldwide, 2018, Chrissy Healey, Brendan Williams, Patrick Sullivan, Dean Blackmore, 23 April 2019

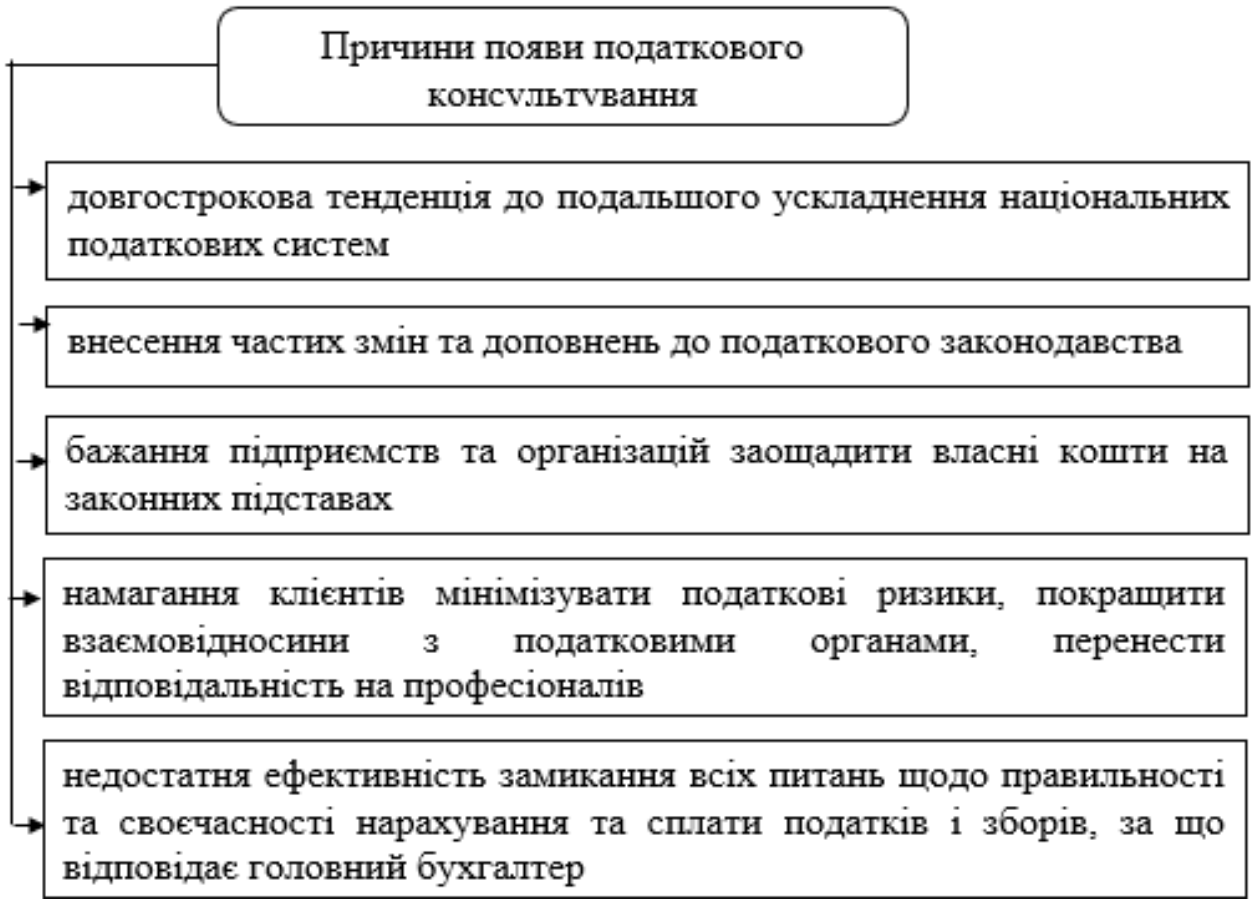
49. OECD (2019). OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies. P.8.URL: https://www.oecd.org/financial/education/oecdinfe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf.

50. PwC : офіційний сайт. URL: https://www.pwc.com/gx/en/about/global-annual-review-2020.html?source=post_ page.

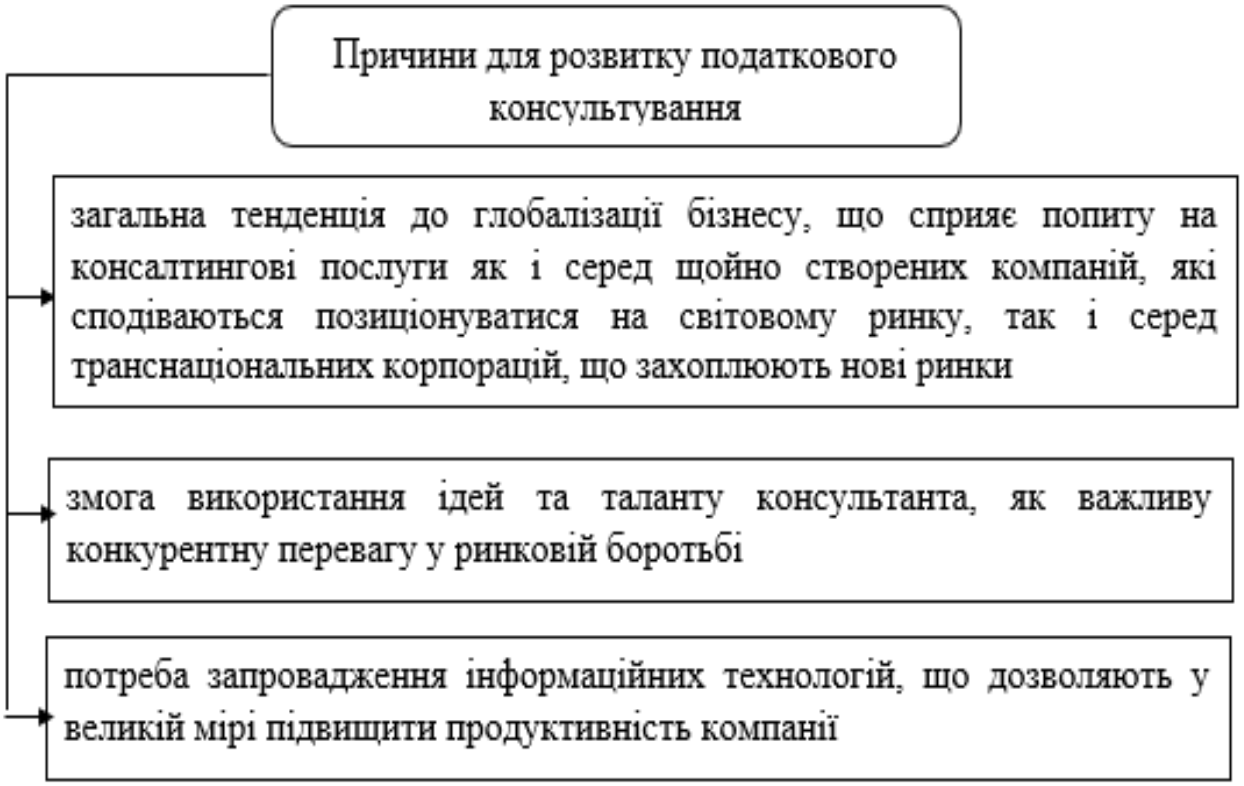
Додаток А

Податкове консультування
функціо-нальний
Цей підхід розглядає Арлена Скотт і тлумачить консультування як різновид форми надання допомоги по відношенню змісту, процесу рішення або побудови завдання (або ряду завдань), при якій консультант не виконує задачу самостійно, а лише надає допомогу щодо її виконання.
індиві-дуальний
Ларрі Грейнер зазначає, що управлінське консультування є набором послуг, що надаються спеціально навченими з певною кваліфікацією особами, які в об'єктивній та незалежній манері допомагають клієнту виявити і проаналізувати проблеми даної організації і рекомендують вирішення цих проблем.

Додаток Б

Причини появи податкового консультування
довгострокова тенденція до подальшого ускладнення національних податкових систем
внесення частих змін та доповнень до податкового законодавства
бажання підприємств та організацій заощадити власні кошти на законних підставах
намагання клієнтів мінімізувати податкові ризики, покращити взаємовідносини з податковими органами, перенести відповідальність на професіоналів
недостатня ефективність замикання всіх питань щодо правильності та своєчасності нарахування та сплати податків і зборів, за що відповідає головний бухгалтер

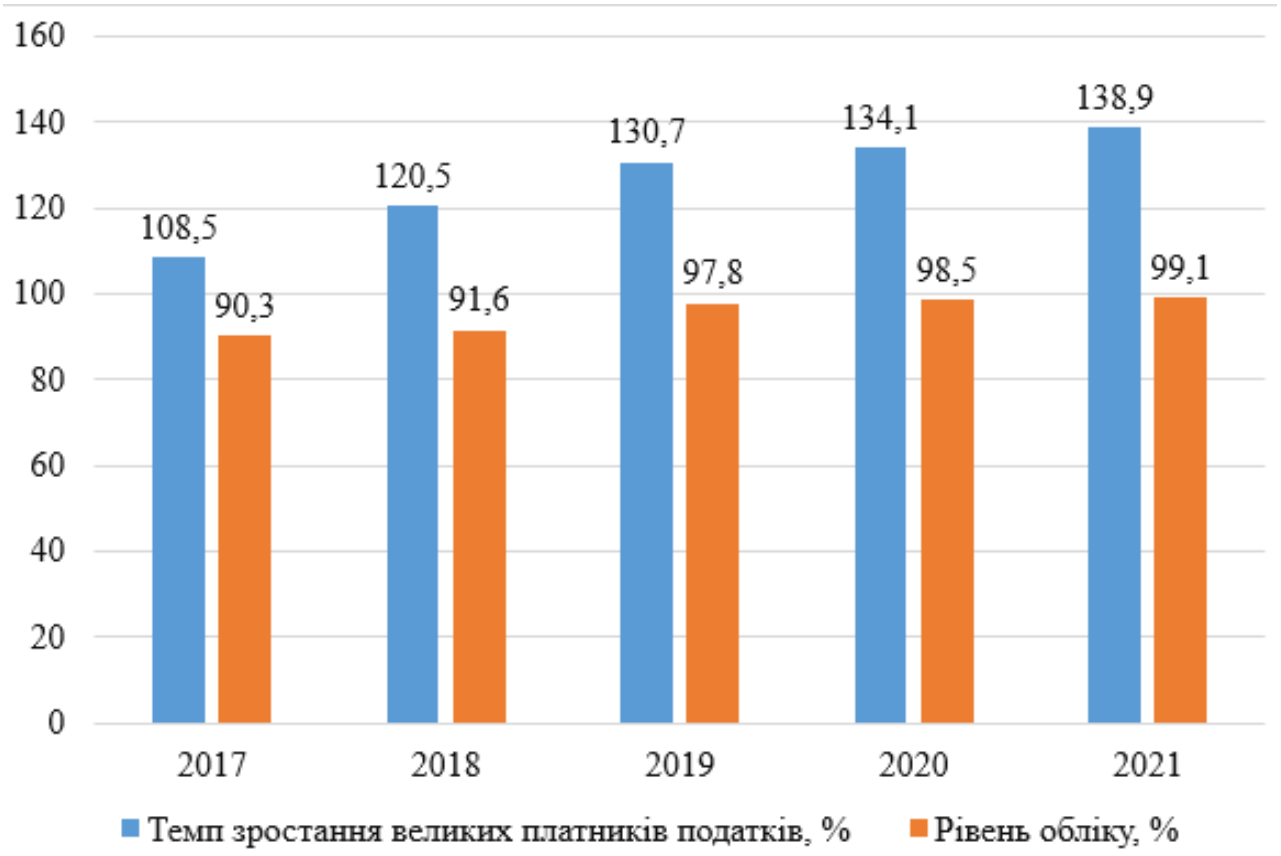
Додаток В

Причини для розвитку податкового консультування
загальна тенденція до глобалізації бізнесу, що сприяє попиту на консалтингові послуги як і серед щойно створених компаній, які сподіваються позиціонуватися на світовому ринку, так і серед транснаціональних корпорацій, що захоплюють нові ринки
змога використання ідей та таланту консультанта, як важливу конкурентну перевагу у ринковій боротьбі
потреба запровадження інформаційних технологій, що дозволяють у великій мірі підвищити продуктивність компанії

Додаток Г

29
15
15
15
10
7
7
2
Консалтингові послуги з питань управління операціями та процесами
Консультування з питань інформаційно-технологічної стратегії
Консультування з питань корпоративної стратегії
Консультування з питань розвитку бізнесу
Консультування з питань організаційного проектування
Податкове консультування
Фінансове консультування
Послуги з питань продажів та маркетингу

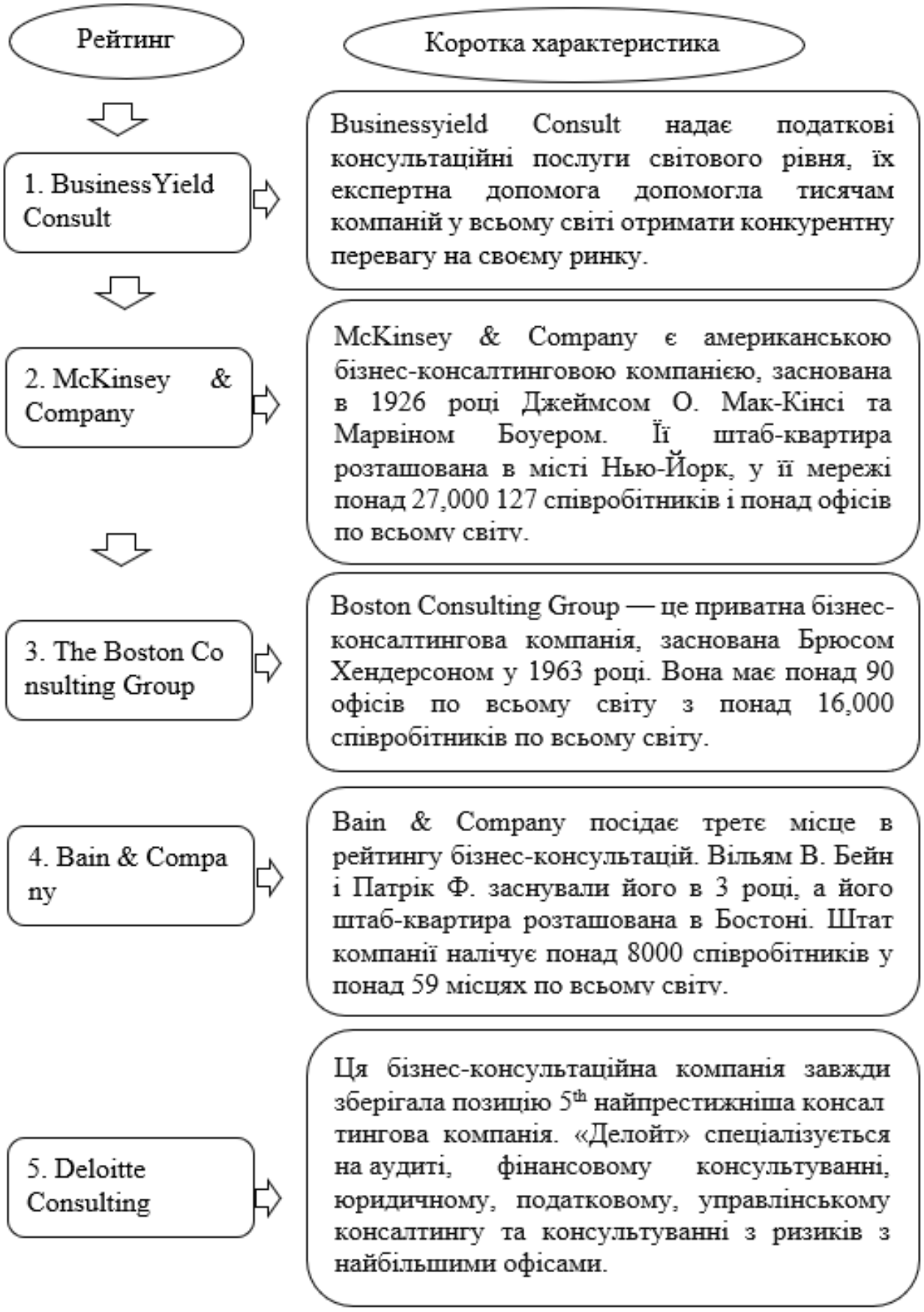
Додаток Ґ

160
140
120
100
80
60
40
20
0
108,5
90,3
120,5
91,6
130,7
97,8
134,1
98,5
138,9
99,1
2017
2018
2019
2020
2021
Темп зростання великих платників податків, %
Рівень обліку, %

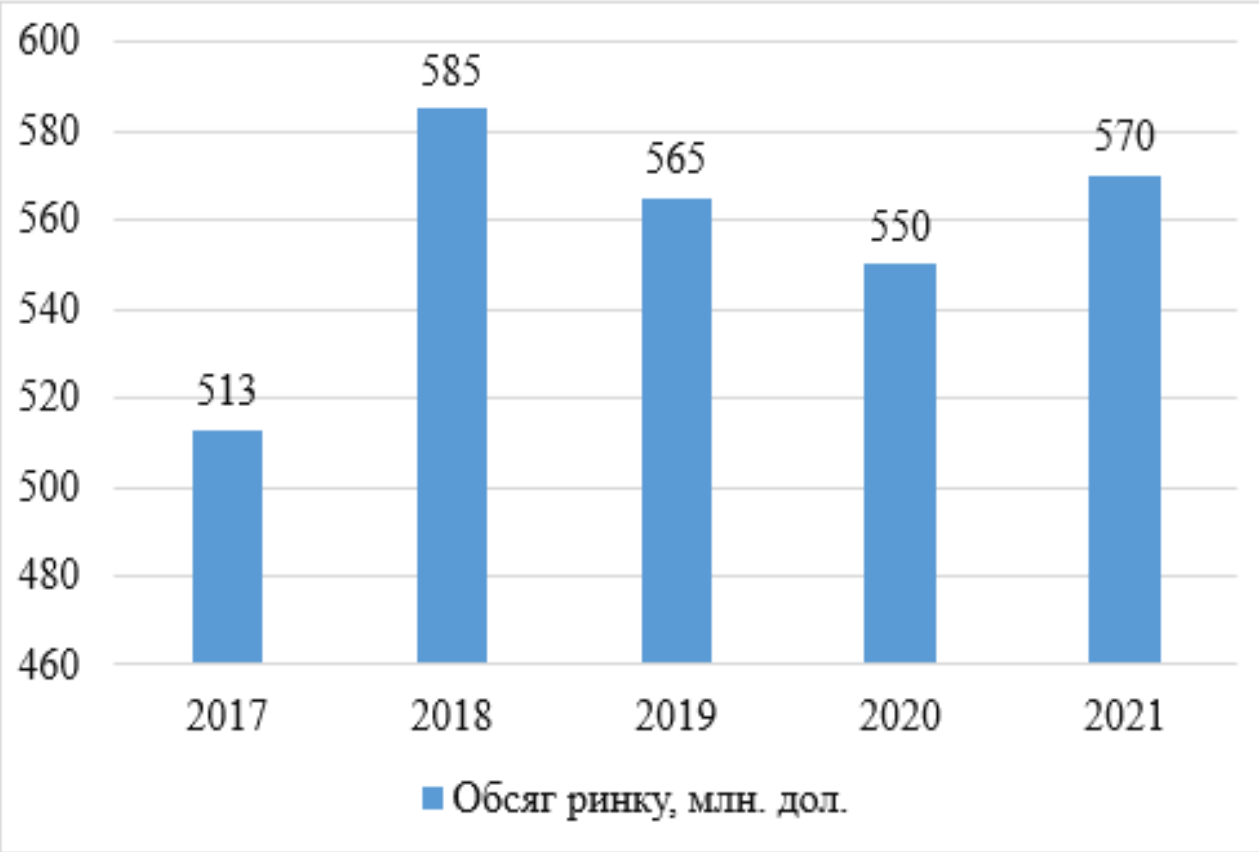
Додаток Д

190
185
180
175
170
165
160
155
150
145
140
157,8
159,6
159,1
167,9
164,3
171,6
168,9
176,7
171,5
185,7
2017
2018
2019
2020
2021
Темп зростання кількості наданих податкових консультацій, %
Темп зростання кількості розглянутих звернень платників податків, %

Додаток Е

Рейтинг
Коротка характеристика
1. BusinessYield Consult
Businessyield Consult надає податкові консультаційні послуги світового рівня, їх експертна допомога допомогла тисячам компаній у всьому світі отримати конкурентну перевагу на своєму ринку.
2. McKinsey & Company
McKinsey & Company є американською бізнес-консалтинговою компанією, заснована в 1926 році Джеймсом О. Мак-Кінсі та Марвіном Боуером. Її штаб-квартира розташована в місті Нью-Йорк, у її мережі понад 27,000 127 співробітників і понад офісів по всьому світу.
3. The Boston Co nsulting Group
Boston Consulting Group — це приватна бізнес-консалтингова компанія, заснована Брюсом Хендерсоном у 1963 році. Вона має понад 90 офісів по всьому світу з понад 16,000 співробітників по всьому світу.
4. Bain & Compa ny
Bain & Company посідає третє місце в рейтингу бізнес-консультацій. Вільям В. Бейн і Патрік Ф. заснували його в 3 році, а його штаб-квартира розташована в Бостоні. Штат компанії налічує понад 8000 співробітників у понад 59 місцях по всьому світу.
5. Deloitte Consulting
Ця бізнес-консультаційна компанія завжди зберігала позицію 5th найпрестижніша консал тингова компанія. «Делойт» спеціалізується на аудиті, фінансовому консультуванні, юридичному, податковому, управлінському консалтингу та консультуванні з ризиків з найбільшими офісами.

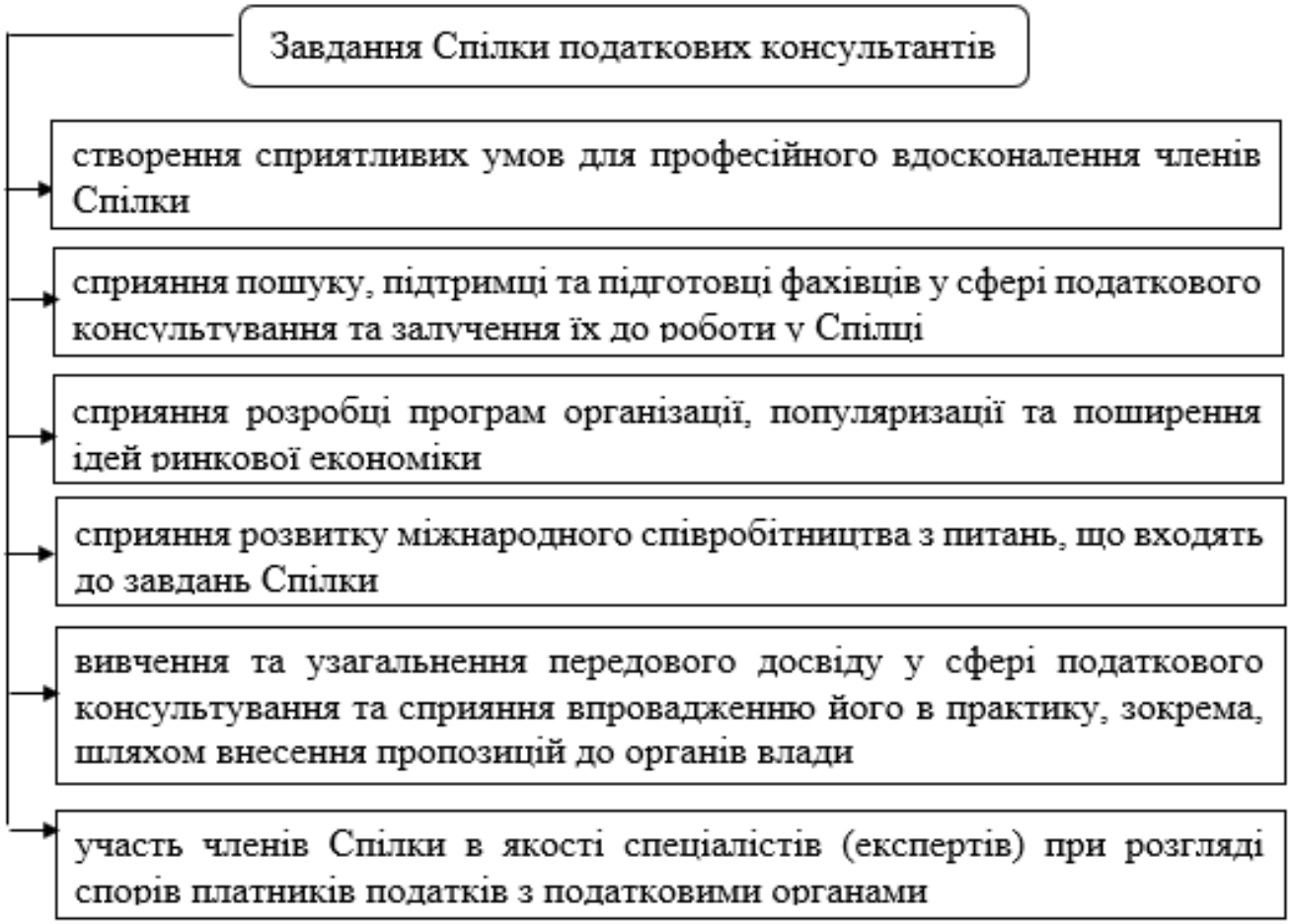
Додаток Є

600
580
560
540
520
500
480
460
513
585
565
550
570
2017
2018
2019
2020
2021
Обсяг ринку, млн. дол.

Додаток Ж

90000
80000
70000
60000
50000
40000
30000
20000
10000
0
84046
84136
84157
84560
84741
9652
9710
9750
9894
9941
2017
2018
2019
2020
2021
Податкові консультанти - фізичні особи, чол.
Податкові консультанти - юридичні особи, чол.

Додаток З

Завдання Спілки податкових консультантів
створення сприятливих умов для професійного вдосконалення членів Спілки
сприяння пошуку, підтримці та підготовці фахівців у сфері податкового консультування та залучення їх до роботи у Спілці
сприяння розробці програм організації, популяризації та поширення ідей ринкової економіки
сприяння розвитку міжнародного співробітництва з питань, що входять до завдань Спілки
вивчення та узагальнення передового досвіду у сфері податкового консультування та сприяння впровадженню його в практику, зокрема, шляхом внесення пропозицій до органів влади
участь членів Спілки в якості спеціалістів (експертів) при розгляді спорів платників податків з податковими органами

Додаток И

Вид	Переваги	Недоліки
Зовнішнє	1. Досить тривалий професійний та практичний досвід роботи. 2. Незалежність та певна об’єктивність думки. 3. Інноваційність рішень та ідеї.	1. Недостатній рівень знань особливостей роботи суб'єктів господарювання. 2. Неякісний рівень та формальне виконання робіт. 3. Обмежений термін роботи у конкретно визначений проєктний термін. 4. Додаткові витрати часу на соціальну та професійну адаптацію податкових консультантів. 5. Ймовірність розголошення комерційної таємниці. 6. Досить висока вартість послуг.
Внутрішнє	1. Володіння знаннями специфіки організації та можливостей вирішення проблемних ситуацій. 2. Можливість ефективного та швидкого впровадження затверджених управлінських рішень. 3. Збереження конфіденційних даних. 4. Нижчий рівень загальних витрат.	1. Залежність податкового консультанта від керівників. 2. Суб'єктивність думки податкового консультанта. 3. Недостатній рівень професіоналізму та досвіду. 4. Відсутність напрацьованих технологій податкового консалтингу. 5. Прив'язка податкового консультанта до стереотипних рішень..

Додаток І

Порівняльний аналіз нормативно-правового забезпечення діяльності податкових консультантів у країнах Польщі, Чеської Республіки та України

Країна	Польща	Чеська Республіка	Україна
1. Нормативно правовий акт	Закон «Про податкові консультації» (Ustawa o doradztwie podatkowym, 1996)	Закон «Про податкові консультаційні послуги та Палату податкових консультантів» (Zákon o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, 1992)	проект Закону України «Про податкове консультування в Україні» , 2008.
2. Сфера дії нормативно-правового акту	Закон визначає умови і механізм справляння податку, організацію діяльності податкових консультантів	Закон регулює надання юридичної допомоги і проведення фінансово-економічних консультацій з питань податків, нарахувань, зборів та інших виплат.	Закон регулює відносини, пов'язані з діяльністю з податкового консультування, визначає правові, організаційні засади цієї діяльності, правовий статус податкових консультантів України.
3. Право надання консультаційних послуг	Фізичні особи включені до списку податкових консультантів. Адвокати, юридичні консульства. Аудитори, окрім тих, що представляють інтереси платника податків в судах.	Фізичні особи, що зареєстровані Палатою податкових консультантів в Реєстрі та мають відповідний сертифікат.	Громадяни України, які набули правового статусу податкового консультанта
4. Вимоги до податкового консультанта	Є дієздатними особами. Користуються всіма громадянськими правами. Мають хорошу репутацію. Мають вищу освіту. Набули дворічного	Є дієздатними особами. Не мають судимості. Не працюють в органах державної та місцевої влади, що здійснюють податкову ревізію, а також не працюють в сферах діяльності, що заборонені законом.	Для набуття правового статусу податкового консультанта фізична особа повинна мати закінчену вищу освіту, відповідний стаж роботи за економічною або

	досвіду роботи за фахом. Здали іспити на податкового консультанта. Зареєстровані Національною радою в списку податкових консультантів.	Отримали вищу освіту в рамках акредитованої навчальної програми бакалаврату. Не були в останні 5 років перед поданням заяви на складання іспиту виключені із реєстру податкових консультантів.	юридичною спеціальністю, успішно скласти кваліфікаційні іспити та одержати сертифікат про присвоєння кваліфікації консультанта з податків і зборів.
5. Права та обов'язки податкового консультанта	Діяти відповідно до закону, присяги і посадової етики. Постійно підвищувати свою кваліфікацію. Регулярно сплачувати членські внески. Зберігати в таємниці факти та інформацію. Підлягають обов'язковому страхуванню. Мають право надавати бухгалтерські послуги тощо.	оберігати права і законні інтереси свого клієнта. надавати податкові консультаційні послуги спільно з іншими консультантами. нести відповідальність перед клієнтом за шкоду, яку він завдав. Дотримуватися конфіденційності. Укласти договір про страхування збитку, який може бути нанесений у зв'язку з наданням податкових консультаційних послуг. розірвати договір про надання податкових консультаційних послуг.	Представляти і захищати права та інтереси фізичних і юридичних осіб у в судах. Ознайомлюватися у будь-яких юридичних осіб з необхідними документами, матеріалами. Одержувати письмові висновки фахівців з питань, що потребують спеціальних знань. Надавати консультації і довідки як в усній, так і в письмовій формі. Виконувати інші дії, що не суперечать чинному законодавству.
6. Відповідальність податкового консультанта	У разі заподіяння шкоди податковий консультант і людина, з якою ці операції були здійснені, несуть відповідальність за шкоду відповідно до положень Цивільного кодексу.	Дисциплінарна відповідальність: a) письмове попередження, b) штраф у розмірі до 100 000 крон чеських, c) зупинення права надавати податкові консультаційні послуги на строк до одного року, d) виключення з Реєстру.	За неналежне виконання своїх зобов'язань податковий консультант (фірма) несе майнову та іншу цивільно-правову відповідальність відповідно до договору та закону.

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Дубей Петра Ігоровича

Тема: «Міжнародний досвід податкового консультування для України»

Кваліфікаційна робота присвячена актуальній темі, оскільки податкове консультування в зарубіжних країнах є однією з важливих складових, яка безпосередньо здійснюють вплив як на ефективність фіскальної системи країни, так і на процес адміністрування податків та платежів.

В роботі студентом висвітлено досвід вибраних країн світу з питань розвитку інституту податкового консультування; з'ясовано, що податкове консультування в Україні має спільні ознаки розвитку із групою країн, що не мають законодавчого регулювання таких процедур.

Позитивними рисами дипломної роботи є системність та послідовність викладення матеріалу. Проте в роботі є ряд недоліків, зокрема: не проведено ґрунтовного аналізу щодо діяльності найбільших міжнародних консалтингових компаній в сфері оподаткування та національних палат податкових консультантів зарубіжних країн. Деякі висновки і пропозиції зроблені Дубей П. потребують додаткового наукового обґрунтування або можуть бути предметом наукової дискусії.

В цілому випускна кваліфікаційна (дипломна) робота може бути рекомендована до захисту з оцінкою «добре».

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ Іванишина О.С., к.е.н, доцент
(підпис, дата) ПІБ керівника

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти
Дубей Петра Ігоровича
(прізвище, ініціали)
після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «20» 01.2023 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри фіскального адміністрування _____ Іванишина О.С.

Гарант освітньо-професійної програми _____ Ізмайлов Я.О.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
спеціальності 071 «Облік і оподаткування» ОПП «Податкове консультування»
Дубея Петра Ігоровича
на тему: «Міжнародний досвід податкового
консультування: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід»

Актуальність теми. Вплив багатьох позитивних та негативних чинників в сучасних умовах на розвиток економіки, а саме: нестабільність вітчизняного податкового законодавства. Зміни, які вносяться до діючого з питань оподаткування мають на меті спрощення загальної процедури адміністрування податків, що в багатьох випадках призводять до виникнення нових проблем, а також те, що в діючому законодавстві України в системі оподаткування є колізії та суперечності, які можуть виникати між законами та нормативно-правовими актами, а також приписи, інструкції, роз'яснення та узгодження, що ускладнюють подальше функціонування податкового процесу та призводять до порушення принципів рівності платників податків.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Студентом проаналізовано методологічні аспекти облікової політики для цілей оподаткування. Проаналізовано формування облікової політики підприємства для умов оподаткування. Проведено аналіз облікової політики, як інструмента оптимізації оподаткування на підприємстві. В цілому прекрасно охарактеризовано зарубіжний досвід, сучасні проблеми та шляхи підвищення облікової політики підприємства в контексті оподаткування, а також наведені чіткі графіки та таблиці з досліджуваним матеріалом.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, органів ДПС України.

Запропоновані студентом заходи по вдосконаленню організаційно-методичних засад формування облікової та податкової політики для підвищення ефективності податкового механізму держави є досить значимими для підприємств України, її податкової системи та економіки країни загалом.

Наявність недоліків. До недоліків робити слід віднести певні аспекти по базі дипломної роботи, тобто вони не всюди розкриті повністю. Також значна кількість табличного матеріалу є не завжди доцільною та правильно оформленою.

Загальний висновок і оцінка роботи. Загалом, я вважаю, що дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам і заслуговує оцінки «відмінно», а її автору, Дубею Петру Ігоровичу, може бути присвоєна кваліфікація магістра.

Рецензент:
д.е.н., професор,
професор кафедри
обліку і аудиту
Національного університету водного
господарства та природокористування **С.О. Левицька**

НУВГП
Особистий підпис
Левицької С.О.
Нач. відділу кадрів
27. 01